

MORAVSKÁ VYSOKÁ ŠKOLA OLMOUC

Ústav ekonomie

Aneta Kolářová

Srovnání vývoje hrubého domácího produktu v zemích Evropské
unie

Comparison of Gross Domestic Product in the European Union

Bakalářská práce

Vedoucí práce: Ing. Jolana Skaličková

Olomouc 2015

ČESTNÉ PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a použila jen uvedené informační zdroje.

Olomouc

vlastnoruční podpis

PODĚKOVÁNÍ

Tímto bych chtěla poděkovat vedoucí mé bakalářské práce Ing. Jolaně Skaličkové za připomínky a poskytnuté informace, které mi pomohly k vypracování mé bakalářské práce.

Obsah

Úvod	7
1 Produkt ekonomiky a jeho měření.....	8
1.1 Makroekonomické agregáty	8
1.2 Hrubý domácí produkt.....	9
1.3 Nominální a reálný produkt.....	10
1.4 Parita kupních sil	11
2 Metody výpočtu HDP	12
2.1 Výdajová metoda.....	12
2.2 Důchodová (příjmová) metoda.....	14
2.3 Produkční metoda.....	15
2.4 HDP, ekonomický blahobyt a omezení při výpočtu makroekonomických agregátů	17
3 Ekonomický růst a ekonomický cyklus	20
3.1 Ekonomický růst.....	20
3.2 Zdroje a omezení ekonomického růstu.....	21
3.3 Ekonomický cyklus	22
4 Evropská unie	25
5 Srovnání vývoje HDP v zemích Evropské unie za roky 2009 – 2013.....	28
5.1 HDP v Evropské unii v roce 2009.....	28
5.2 HDP v Evropské unii v roce 2010.....	33
5.3 HDP v Evropské unii v roce 2011	38
5.4 HDP v Evropské unii v roce 2012.....	43
5.5 HDP v Evropské unii v roce 2013.....	48
5.6 Rozdělení zemí Evropské unie podle výše hrubého domácího produktu.....	53
Závěr	56
Anotace	58
Seznam použitých zdrojů	60
Seznam zkratk	62
Seznam tabulek, grafů a obrázků.....	63
Přílohy.....	63

Úvod

„Každá lidská činnost se nakonec musí projevit v číslech.“

Tomáš Baťa

Jako téma své bakalářské práce jsem si zvolila srovnání vývoje hrubého domácího produktu v zemích Evropské unie. Již Tomáš Baťa si plně uvědomoval, že každou lidskou činnost lze interpretovat pomocí čísel a měřit a porovnávat tak různé veličiny a ukazatele. Hrubý domácí produkt je makroekonomický ukazatel, který zahrnuje významné činnosti charakterizující výkonnost národní ekonomiky.

Toto téma jsem si zvolila, protože v současné době je neustále aktuální téma recese a hospodářská krize a hrubý domácí produkt je ukazatel, který odráží to, jak se daný stát, firmy a domácnosti s tímto problémem umí vypořádat, jak se v této situaci chovají a jaké kroky podnikají. Cílem mé bakalářské práce je zobrazit vývoj hrubého domácího produktu zemí Evropské unie v letech 2009 - 2013 a analyzovat jednotlivé složky hrubého domácího produktu, které se významně podílí na jeho výši a změnách.

V teoretické části mé práce definuji hrubý domácí produkt, uvádím rozdíl mezi reálným a nominálním produktem, zabývám se metodami výpočtu hrubého domácího produktu, ekonomickým cyklem a růstem a stručnou charakteristikou Evropské Unie. V této části bude použita metoda vědecké práce – deskripce.

Praktická část je zaměřena na výpočet hrubého domácího produktu výdajovou metodou v zemích Evropské unie. Srovnávat budu hrubý domácí produkt v letech 2009 – 2013. V těchto letech budu sledovat vliv finanční a hospodářské krize na hrubý domácí produkt zemí Evropské unie a jak se jednotlivé složky výdajové metody v průběhu těchto let měnily. V této části použiji metodu vědecké práce - komparace (časově).

Na závěr uvádím rozdělení zemí na základě hrubého domácího produktu na obyvatele a jak se v průběhu let 2009-2013 toto rozdělení změnilo.

1 Produkt ekonomiky a jeho měření

Stav a vývoj národního hospodářství je významným faktorem ovlivňující rozhodování široké skupiny obyvatel dané země. Životní úroveň občanů v určité míře závisí na situaci celé národní ekonomiky (výše mezd, starobních, invalidních důchodů, jistota zaměstnání, výše dividend z akcií i zisků z podnikání). Na výkonu národního hospodářství je závislá také úroveň péče o životní prostředí či kvalita silniční sítě. Můžeme tedy říci, že výkonností národního hospodářství je (ať už přímo nebo zprostředkovaně) ovlivňována většina složek životní úrovně občanů. O národní hospodářství se také zajímají *instituce*, jejichž úkolem je přispět k ekonomickému růstu a zvýšit ekonomickou úroveň země. Informace o současném stavu ekonomiky slouží institucím jako podklad pro jejich rozhodování (měnový kurz, úroková míra, daňové sazby). Další skupinou, již zajímá stav a vývoj národního hospodářství, jsou *politici*, kterým jde o růst ekonomiky, zejména proto, že pokud prosperuje ekonomika, zvyšují se šance na jejich znovuzvolení. A poslední skupinou, kterou zajímají informace o výkonu ekonomiky, jsou *podnikatelé a manažeři*, protože bez nich by nemohli správně rozhodovat o velikosti investic, rozsahu produkce nebo velikosti zásob.

Informace o ekonomické aktivitě země jsou potřebné, dnes je můžeme snadno získat ze statistických ročenek a mnohých národohospodářských přehledů, ale i z denního tisku, internetu a dalších sdělovacích prostředků.

1.1 Makroekonomické agregáty

Pomocí makroekonomických agregátů měříme celkový ekonomický výkon země. Makroekonomickými agregáty rozumíme souhrnné národohospodářské veličiny, s jejichž pomocí se od počátku 30. let minulého století měří rozsah hospodářské činnosti jednotlivých zemí. Existují veličiny *stavové*, ty měří veličinu v daném časovém okamžiku (množství peněz v oběhu, objem úspor), a veličiny *tokové*, ty jsou měřené za časové období a vyjadřují, jak se změnila daná veličina, např. investice za určitou časovou jednotku, např. rok.

Hrubý domácí produkt (dále jen HDP) patří k veličinám tokovým, jelikož měří produkci výrobků a služeb za určitý čas (zpravidla za jeden rok). Jeho výpočet je obtížný, protože zahrnuje výkon milionů subjektů. V České republice je výpočet HDP úkolem Českého statistického úřadu.¹

1.2 Hrubý domácí produkt

Hrubý domácí produkt se používá pro stanovení výkonnosti ekonomiky, **je to tedy peněžní vyjádření celkové hodnoty finálních statků a služeb vytvořených v daném období (zpravidla za kalendářní rok) na určitém území (bez ohledu na to, kdo faktory vlastní).**²

Rozbor definice: v definici hovoříme o peněžních jednotkách a to proto, že produkční aktivita ekonomiky obsahuje jednak výrobky např. ocelové roury, počítače, hračky, potraviny, oblečení, ale i služby např. divadelní představení, manikúra, masáže atd. Sčítání takto rozdílných produktů v jejich naturální hodnotě, by nebylo možné.

Do výpočtu HDP nejsou zahrnuty polotovary, protože by došlo k jejich několikanásobnému započtení, např. dřevo je produktem lesního závodu, ten ho prodá a z dřeva vzniknou desky, které jsou produktem pily, z pily jsou desky prodány do nábytkářského průmyslu, kde se z nich vyrobí nábytek. Proto se do HDP započítává až hodnota finálního statku.

Součástí HDP jsou jak složky materiální tak nemateriální tzn. výrobky i služby. Výrobky jsou produktem primární sféry (lov, zemědělství, lesnictví) a sféry sekundární (zpracovatelský průmysl), služby patří do sféry terciární.

Produkce výrobků a služeb je nepřetržitá. Pokud chtějí lidé žít, musí spotřebovávat a pokud chtějí spotřebovávat, musí vyrábět. Abychom mohli produkční aktivitu pro potřebu měření uchopit, musíme vymezit období, za které ji budeme měřit, zpravidla je to kalendářní rok.

Do HDP se započítávají jen výrobky a služby vyprodukované v daném roce. Pokud je automobil prodán v roce 2014, ale byl vyroben v roce 2013, započítá se jeho hodnota do HDP roku 2013. Výrobky, které jsou v daném roce vyprodukovány, ale

¹ Srov. JUREČKA, Václav. *Makroekonomie.*, s. 26-27.

² Srov. BRČÁK, Josef; SEKERKA, Bohuslav. *Makroekonomie.*, s. 9.

neprodají se v něm, představují změnu zásob hotové produkce. Do HDP jsou pak započítány jako součást investic.³

1.3 Nominální a reálný produkt

Domácí produkt je složen z mnoha různých statků a služeb, proto nemůžeme jeho velikost měřit v jednotkách fyzických (litry, kusy), ale musíme jej měřit v jednotkách peněžních.⁴ Rozlišujeme dvě kategorie HDP s ohledem na způsob jejich ocenění, a to **nominální HDP**, což je ukazatel v běžných cenách, které převládají na trhu v době, kdy je HDP počítán. Velikost nominálního produktu je jednak závislá na změnách tržních cen služeb a výrobků a také na změně objemu prodaných služeb a výrobků.⁵

Reálný HDP je ukazatel ve stálých cenách např. v cenách roku 2000. Tento ukazatel bývá očištěn o inflaci. Zvýšení či snížení reálného HDP je závislé pouze na zvýšení či snížení objemu produkce, nikoliv na změnách cen.

Pro eliminaci vlivu změn cenové hladiny se používají cenové deflátoři, které měří a vyjadřují průměrnou cenu položek HDP k výchozímu roku.

$$\text{Reálný HDP} = \text{nominální HDP} / \text{implicitní cenový deflátor HDP (ICD)}$$

(jde o určení změn cenové úrovně v čase)

$$\text{ICD} = (\text{nominální HDP} / \text{reálné HDP}) * 100 \%$$

(výsledkem je procentní průměrné zvýšení nebo snížení cenové hladiny běžného roku oproti roku výchozímu)⁶

³ Srov. JUREČKA, Václav. *Makroekonomie.*, s. 27 - 28.

⁴ Srov. HOLMAN, Robert. *Ekonomie.*, s. 414.

⁵ Srov. RUSMICOVÁ, Lada a JINDŘICH SOUKUP. *Makroekonomie: základní kurs.*, s. 16.

⁶ Srov. GROLIGOVÁ, Ivana a Petr MANDELÍK. *Makroekonomie.*, s. 31 - 32.

Příklad:

Nominální HDP roku 2014	300 000 000 Kč
Reálné HDP (v cenách roku 2000)	250 000 000 Kč
Výpočet implicitního cenového deflátoru:	
$ICD = (300\,000\,000 / 250\,000\,000) * 100 \%$	
ICD = 120 %	

Tabulka 1 - Výpočet ICD, Zdroj: Vlastní zpracování.

Závěr: Cenová hladina běžného roku se zvýšila o 20 % oproti roku výchozímu.

1.4 Parita kupních sil

Parita kupních sil (označována jako PPP) je poměr cen v národních měnách za stejné služby a výrobky v různých zemích. Pokud stejný produkt stojí v Německu 20 EUR a v České republice 400 Kč, pak parita kupních sil pro tento produkt mezi Německem a Českou republikou je 0,05 EUR k české koruně, tedy ($0,05 = 20/400$), což znamená, že za každou českou korunu dostane kupující v České republice stejné množství tohoto produktu, které by obdržel za 0,05 EUR v Německu. Parity kupní síly se v Evropském srovnávacím programu neporovnávají mezi zeměmi jen bilaterálně (mezi dvěma zeměmi), ale finální parity jsou výsledkem multilaterálního srovnání (mezi více, jak dvěma zeměmi).⁷

⁷ Evropský srovnávací program. Český statistický úřad [online]. 10. 5. 2013 [cit. 2014-11-03]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/evropsky_srovnavaci_program

2 Metody výpočtu HDP

K měření HDP se používají tři metody, z nichž každá vychází z jiného hlediska, jsou to metoda výdajová, důchodová a metoda založená na součtu přidaných hodnot.

2.1 Výdajová metoda

Realizace HDP na trhu je podmíněna výdaji těch, kteří nakupují. Kromě domácností nakupuje také vláda, firmy a část produkce míří do zahraničí. Měříme-li HDP pomocí výdajů spojených s jeho realizací, je vyjádřen součtem těchto položek:

C – výdaje domácností

I – hrubé investice

G – vládní výdaje

NX – čistý export

HDP počítané výdajovou metodou můžeme zapsat takto:

$$\mathbf{HDP = C + I + G + NX}$$

Příklad: V roce 2014 byly v České republice zaznamenány tyto hodnoty.

Výdaje domácností	100 000 000 Kč
Hrubé investice	40 000 000 Kč
Vládní výdaje	20 000 000 Kč
Export	5 000 000 Kč
Import	10 000 000 Kč
Výpočet HDP za rok 2014	100 000 000 + 40 000 000 + 20 000 000 + (5 000 000 – 10 000 000) = 155 000 000 Kč

Tabulka 2 – Výpočet HDP výdajovou metodou, Zdroj: Vlastní zpracování.

Závěr: V roce 2014 činilo HDP České republiky 155 000 000 Kč.

Výdaje domácností (C)

Jsou výdaje na spotřebu a rozdělujeme je do tří skupin. Tou první jsou výdaje na dlouhodobou spotřebu, kam např. patří nákup automobilu či nábytku. Druhou skupinou jsou výdaje na krátkodobou spotřebu, kam můžeme zařadit nákupy oděvů, potravin nebo pohonných hmot. Poslední, třetí skupinou, jsou výdaje na služby, které představují nemateriální položky spotřeby domácností jako je placení nájmu, vody, elektřiny, platby za služby lékařů, bank nebo advokátů atd.

Hrubé investice (I)

Hrubé investice jsou zejména tvořeny investičními nákupy firem, jsou to výdaje na obnovu kapitálových statků a na nákup surovin. Mezi investiční výdaje se v tržních ekonomikách počítají i výdaje spojené se stavbou rodinných domů. Naopak se do nich nezahrnují investiční nákupy státu.

Hrubé investice se skládají z výdajů spojených s obnovou, to jsou investice restituční a značí se I_r , a z výdajů, které znamenají rozšíření, neboli tvorbu dodatečných kapitálových statků, to jsou investice čisté a značí se I_n . Při analýze výdajů je počítáno jen s užším pojetím investic, než je běžné v hospodářské praxi (za investici se tedy nepovažuje nákup akcií, protože se nejedná o výdaj spojený s nákupem finálního produktu).

Vládní výdaje (G)

Vládní výdaje jsou výdaje, které má stát na nákup finální produkce, to znamená, že se z nich vylučují ty výdaje, jež mají charakter transferových plateb (např. výplaty starobních nebo invalidních důchodů, podpory v nezaměstnanosti). Tyto platby mohou k nákupu finálních produktů použít jejich příjemci.

Čistý export (NX)

Čistý export zjistíme jako rozdíl mezi exportem a importem. Přičteme veškeré platby za export výrobků a služeb v dané ekonomice vytvořené (ale realizované v zahraničí) a odečteme všechny domácí výdaje za služby a výrobky dovezené ze zahraničí. Hodnota čistého exportu může být jak kladná, tak záporná.⁸

⁸ Srov. FUCHS, K. a P. TULEJA. *Makroekonomie.*, s. 68 - 71.

2.2 Důchodová (příjmová) metoda

Tato metoda výpočtu produktu vychází z jeho rozdělení. Předpokládá se, že výdaj za určitou službu či výrobek je současně u protistrany ve stejné výši příjmem. Součtem veškerých příjmů ekonomiky dostaneme ukazatel, kterému se říká národní důchod, a značí se: NI (national income). Hodnotu tohoto ukazatele získáme, pokud sečteme hrubé mzdy a platby zaměstnanců, čisté úroky, renty, hrubé zisky společností a příjmy ze samozaměstnání. Tento výpočet můžeme zapsat pomocí rovnice:

$$NI = w + i + r + z + sz$$

w = hrubé mzdy a platby zaměstnanců

i = čisté úroky

r = renty

z = hrubé zisky společností

sz = příjmy ze samozaměstnání

Příklad: V roce 2014 byly v České republice zaznamenány tyto výše příjmů ekonomiky.

hrubé mzdy a platby zaměstnanců	40 000 000 Kč
čisté úroky	20 000 000 Kč
renty	15 000 000 Kč
hrubé zisky společností	50 000 000 Kč
příjmy ze samozaměstnání	30 000 000 Kč
Výpočet NI:	40 000 000 + 20 000 000 + 15 000 000 + 50 000 000 + 30 000 000 = 155 000 000 Kč

Tabulka 3 – Výpočet HDP důchodovou (příjmovou metodou) metodou, Zdroj: Vlastní zpracování

Závěr: V roce 2014 činil národní důchod v České republice 155 000 000 Kč.

Hrubé mzdy a platby zaměstnanců (w)

Jsou všechny vyplacené hrubé mzdy zaměstnancům v dané ekonomice a to včetně daní a také plateb na zdravotní a sociální pojištění.

Čisté úroky (i)

Jde o úroky, jež jsou příjmy domácností a vzniknou odečtením úroků zaplacených jiným subjektům.

Renty (r)

Renty obsahují důchody, které náleží vlastníkům nemovitostí a půdy. Jsou to příjmy, které jdou z pronájmu bytů, budov a zemědělské půdy.

Hrubé zisky společností (z)

Představují příjem ve formě dividend vyplacených akcionářům a nerozdělený zisk společnosti, jehož součástí je daň ze zisku.

Příjmy ze samozaměstnání

Tyto příjmy se skládají z příjmů samostatně podnikajících osob (lékaři, advokáti, auditoři, živnostníci).

Vztah mezi HDP a NI: Abychom z HDP dostali NI, musíme od HDP odečíst obnovovací investice (amortizaci), po té získáme čistý domácí produkt. Výdaje kupujícího jsou příjmy na straně prodávajícího, ale ne v plném rozsahu. Proávající strana musí odečíst daň z přidané hodnoty a daň spotřební. Tedy další položkou, kterou musíme odečíst, jsou nepřímé daně.⁹

2.3 Produkční metoda

Produkční metoda výpočtu HDP bývá také označovaná jako metoda přidané hodnoty. Přidaná hodnota je hodnota, kterou v průběhu výrobního procesu postupně přidávají jednotliví výrobci svým úsilím k hodnotě nakoupených surovin, polotovarů nebo služeb. HDP počítané produkční metodou se vypočítá jako součet všech finálních služeb a statků, které byly použity ke spotřebě. Do HDP se nezapočítávají meziprodukty, jež budou dále zpracovány.

HDP můžeme určit jako rozdíl součtu vyrobených statků a služeb a součtem meziproduktů nebo taky jako součet hodnot přidaných postupným zpracováním. Hodnotu přidanou zpracováním získáme, pokud na každém stupni výroby odečteme od hodnoty produkce hodnotu meziproduktu, což jsou nakoupené vstupy důležité k výrobě finálního statku, např. paliva, polotovary, materiál atd.

⁹ Srov. KLOUDKOVÁ, Jitka. *Makroekonomie: základní kurz.*, s. 52 - 53.

Tento vztah můžeme zapsat do rovnice:

$$HDP = (\Sigma \text{ finálních statků a služeb}) - (\Sigma \text{ meziproduktů})$$

neboli

$$HDP = \Sigma \text{ hodnot přidaných zpracováním}^{10}$$

Příklad:

	meziprodukt	hodnota přidaná zpracováním	cena
sběr jablek	0	4	4
výroba moštu	4	5	9
náklady na dopravu	9	2	11
tržní cena 1l moštu		11	

Tabulka 4 – Výpočet HDP produkční metodou, Zdroj: Vlastní zpracování dle JUREČKA, Václav. Makroekonomie., s. 35.

V tabulce 4 jsou zapsány stupně, kterými prochází výroba moštu, než je nabídnut na trhu spotřebiteli. Prvním stupněm je sběr jablek, kde je vynaložen jen jeden výrobní faktor a tím je práce. Sběrač dostane za sběr od firmy 4 koruny. Zde není žádný meziprodukt. S použitím další práce a také kapitálu firma vyrobí mošt. Důchody výrobních faktorů, které byly vynaloženy na výrobu moštu, činí 5 korun. Hodnota moštu, když opouští firmu, je 9 korun. Obchodník s použitím dalších faktorů mošt prodá. Meziprodukt pro něj činí 9 korun, důchody použitých výrobních faktorů jsou 2 koruny. Finální cena moštu je tedy 11 korun. Do HDP započteme jen hodnotu finálního výrobku, protože kdybychom sečetli produkt sběrače, firmy i obchodníka tak by byla práce sběrače započtena 3krát a spotřeba výrobních faktorů 2krát.¹¹

¹⁰ Srov. JÍLKOVÁ, Eva. *Makroekonomie.*, s. 14.

¹¹ Srov. RUSMICOVÁ, Lada a Jindřich SOUKUP. *Makroekonomie: základní kurs.*, s. 14 - 15.

2.4 HDP, ekonomický blahobyt a omezení při výpočtu makroekonomických agregátů

Čistý ekonomický blahobyt se označuje jako NEW (net economic welfare). Do HDP nejsou zahrnuty všechny výrobky a služby, které určitá ekonomika v průběhu daného časového období vyprodukovala a to proto, že některé ekonomické aktivity neprochází oficiálním trhem a ekonomická statistika je tak nezahrnuje, i když je ekonomika vytvořila. Některé z těchto nezapočítaných položek zvyšují uspokojení lidských potřeb, tedy jejich blahobyt, některé jej naopak snižují. Čistý ekonomický blahobyt je veličina, která přičítá položky, jež jsou přínosem k blahobytu, a odečítá ty položky, které blahobyt snižují.

Jestliže chceme NEW změřit, tak musíme k blahobytu přičíst tyto položky: hodnota volného času (čím méně času trávíme v zaměstnání, tím více ho máme k zábavě či odpočinku, to je přínos k našemu blahobytu), zvyšování kvality výrobků (za poslední roky se zvýšila kvalita některých výrobků např. elektroniky, ale ceny tuto změnu neodráží, naopak dochází k jejich poklesu), výrobky a služby, jež vyprodukujeme pro sebe nebo rodinu (úklid, opravy, práce na zahradě) a výrobky a služby, které spadají do stínové ekonomiky. Naopak od HDP musíme odečíst náklady, které souvisí s odstraněním negativních dopadů na životní prostředí a výdaje na zdravotní péči, které vznikly díky zhoršení životního prostředí. Další položkou, kterou musíme odečíst, jsou náklady spojené se škodami, které označujeme jako externality. Tyto náklady nezatěžují ty, kteří je způsobili, ale přenášejí se na ostatní subjekty společnosti. Uvedený výčet položek je neúplný, v dnešní době je velmi obtížné určit všechny položky a hlavně jejich hodnotu.¹²

K omezením výpočtu makroekonomických agregátů patří *stínová ekonomika*, která může být také označována jako ekonomika „neoficiální“, „podzemní“, nebo „skrytá“. Za stínovou ekonomiku je považována ta část ekonomiky, jejíž činnost je zatajována a vymyká se státnímu usměrňování a zdanění. Tento sektor je ve statistikách HDP nepřesně podchycen. Hospodářská politika, která vychází z nepřesných statistik má nižší užitečnost. Do stínové ekonomiky se řadí neregistrovaná výroba vyhýbající se zdanění, ilegální výroba lihovin, obchod

¹² Srov. PALÁT, Milan a Jan KLÍMA. *Základy makroekonomie.*, s. 27 - 28.

s ukradeným zbožím, výroba drog, neregistrované služby, prostituce apod. Stínová ekonomika se dělí na šedou a černou ekonomiku.

Produktivní činnosti, které jsou prováděny nelegálně, jsou označovány jako „šedá ekonomika“, zatímco kriminální činnosti, které snižují ekonomický blahobyt, se řadí do ekonomiky „černé“. Stínová ekonomika vyjadřuje velkou část ekonomické aktivity země. Nikdo neví jaká je její hodnota, existují jen odhady.¹³ V České republice je hodnota stínové ekonomiky za rok 2013 odhadována na 600 miliard Kč, tedy 16 % HDP.¹⁴

Práce v domácnosti, tou je např. úklid, praní, vaření, výchova dětí, svépomocné stavební práce atd. Pro život společnosti mají tyto činnosti velký význam. Opomíjení domácích činností je založeno na přesvědčení, že se jejich hodnota nedá přesně změřit. I přes to, že je vyvíjena určitá snaha o změření těchto činností, tak nijak neovlivňují statistickou praxi.

Necitlivost vůči společenské „hodnotě“ a kvalitě statků při výpočtu HDP se nijak nerozlišuje, zda určitá produkce přispívá či nepřispívá k růstu společenského bohatství. Do celkového produktu se započítávají jak produkty jako potraviny, léky, nábytek, zdravotní služby, tak i zbraně, alkohol a tabákové výrobky. Do produktu se započítávají i ty činnosti, jež odčítají škody, které byly způsobeny přírodními katastrofami nebo válečnými událostmi. Tak se zdrojem růstu HDP stávají zemětřesení, záplavy, které poničily mosty, komunikace atd. Prvky obnovené infrastruktury se stanou součástí HDP. Část HDP představuje hodnota výrobků a služeb, jež jsou společensky nezbytné, ale společnost nikterak neobohacují (služby armády, policie, státní správy). Z hlediska mezinárodního srovnávání hraje určitou roli to, že HDP zcela neodráží kvalitu výrobků a služeb, ze kterých se produkt skládá.

Necitlivost vůči životnímu prostředí a přírodním zdrojům do HDP nebývají zahrnovány škody na životním prostředí a spotřeba přírodních zdrojů. Produkce je sice měřena, ale už se neodečtou ekologické škody (může se jednat o poškození půdy, vzduchu, vody, krajiny nebo památek). Taktéž nejsou odečítány úbytky surovin v zemské kůře, lesů atd.

¹³ Srov. JUREČKA, Václav. *Makroekonomie.*, s. 36 - 39.

¹⁴ Šedá ekonomika v Česku dosáhla 16 procent HDP. *Česká televize* [online]. 10. 5. 2013 [cit. 2014-11-01]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/ekonomika/226554-seda-ekonomika-v-cesku-kvete-dosahla-16-procent-hdp/>

Problém „nové ekonomiky“ metody, které jsou dnes používány k měření ekonomické aktivity, byly vytvořeny v době, ve které byl charakter produkce jiný než dnes. V době „tradiční ekonomiky“, kdy šlo zejména o produkci hmotných statků, tyto metody dobře sloužily. Ovšem díky expanzi „nové ekonomiky“, jak je nazývána ta část hospodářství, ve které došlo k průniku informačních technologií, vyvstávají pochybnosti o přesnosti zavedených metod. Probíhají diskuze o potřebě nových metod k měření produktu, a to hlavně v sektoru služeb, kde má produkt podobu elektronických operací.

HDP a lidské štěstí - ekonomický vývoj je svými důsledky pro lidský život rozporný. Růst produkce automobilů vede ke zvýšení životní úrovně, ale zároveň vede k většímu znečištění životního prostředí. Domácnosti si obohacují život nákupem elektroniky, ale ta lidi odcizuje a izoluje. Proto rozvoj nemůžeme chápat jen v ekonomickém smyslu, ale také ve smyslu všelidském, jelikož nejcennější věci v životě člověka jsou neměřitelné.¹⁵

¹⁵ Srov. JUREČKA, Václav. *Makroekonomie.*, s. 36 - 39.

3 Ekonomický růst a ekonomický cyklus

V této kapitole se seznámíme s pojmem ekonomický růst, jeho zdroji a omezeními a s pojmem ekonomický cyklus, jeho fázemi a příčinami jeho růstu a poklesu.

3.1 Ekonomický růst

Ekonomický růst můžeme definovat jako růst úrovně potenciálního produktu v závislosti na vývoji zdrojů a faktorů, jimiž je produkt stanoven a znamená kladnou změnu tokových veličin (HDP) v čase. Ekonomický růst můžeme vyjádřit tak, že srovnáme domácí produkt stávajícího roku s rokem předchozím. K ekonomickému růstu dojde, pokud HDP v roce $t+1$ bude vyšší než v roce t :

$$\Delta HDP = HDP_{t+1} - HDP_t$$

Tento výpočet je změnou HDP v po sobě následujících letech, jde buď o zvýšení, nebo snížení reálného produktu ekonomiky. Ekonomický růst můžeme vyjádřit i pomocí poměrového ukazatele, jemuž se říká koeficient růstu a vypočítá se takto:

$$r = HDP_t / HDP_{t-1} * 100$$

Koeficient růstu představuje míru ekonomického růstu (to je v procentech vyjádřena změna reálného produktu ekonomiky, ke které došlo v průběhu roku). Výsledek může být jak kladný, tak záporný, potom se bude jednat buďto o pozitivní nebo negativní růst. V případě, že výsledek bude nulový, půjde o nulový růst ekonomiky. S vývojem ekonomiky souvisí mezera produktu (gap), což je rozdíl mezi potenciálním a reálným HDP. Pokud je mezera HDP velká, znamená to, že ekonomika nepracuje na úrovni svých možností.

Příklad:

HDP 2014	155 000 000 Kč
HDP 2013	135 000 000 Kč
Výpočet ekonomického růstu (ΔHDP)	155 000 000 – 135 000 000 = 20 000 000 Kč
Výpočet koeficientu růstu (r)	155 000 000 / 135 000 000 * 100 = 115

Tabulka 5 – Výpočet ekonomického růstu a výpočet koeficientu růstu, Zdroj: Vlastní zpracování.

Závěr: V roce 2014 se reálný produkt ekonomiky zvýšil o 20 000 000 Kč (což je nárůst o 15 % oproti předchozímu roku).

Každá ekonomika se vyvíjí jinak, a proto vykazuje jiná tempa růstu. V rámci jednoho národního hospodářství se rozlišují různá tempa růstu. V každoročním vývoji HDP můžeme sledovat skutečné tempo růstu. Změny souvisí se změnami v chování ekonomických subjektů (v agregátní nabídce a poptávce). Jsou to nepřetržité výkyvy reálného produktu kolem úrovně produktu potenciálního. Ze současného vývoje růstu produktu vyplývá trend, ze kterého můžeme vydedukovat dlouhodobé tempo růstu. Tento trend souvisí s vývojem a tempem růstu produktu potenciálního. Potenciální produkt nemá neměnnou stabilní úroveň (v grafu se zaznamenává k určitému časovému úseku). Jeho růst je dán růstem kvality, produktivity a množstvím disponibilních zdrojů (technologická, kvalifikační zlepšení vedoucí k efektivnějšímu využití výrobních faktorů, rozšíření výrobních kapacit, zvýšení pracovní síly atd.).

Pro dlouhodobý rozvoj a zvýšení potenciálu ekonomiky je nutné zdokonalovat využití výrobních zdrojů. Úroveň potenciálního produktu by se měla zvyšovat jak rozšířením objemu zdrojů, tak zlepšením jejich produktivity. Aby změna vývoje potenciálního produktu nezpůsobila cyklické nebo strukturální šoky, je nutné, aby se produkt vyvíjel trvale a přiměřeně.

Na základě uvedených skutečností může daná ekonomika mít vliv na postavení ve světové ekonomice a zvýšit životní úroveň svého obyvatelstva.

3.2 Zdroje a omezení ekonomického růstu

Faktory růstu potenciálního produktu můžeme rozdělit na extenzivní neboli kvantitativní faktory (růst objemu výrobních faktorů) a na faktory intenzivní - kvalitativní (např. technologická vylepšení). V reálné ekonomice zpravidla dochází ke kombinaci obou typů faktorů ekonomického růstu.

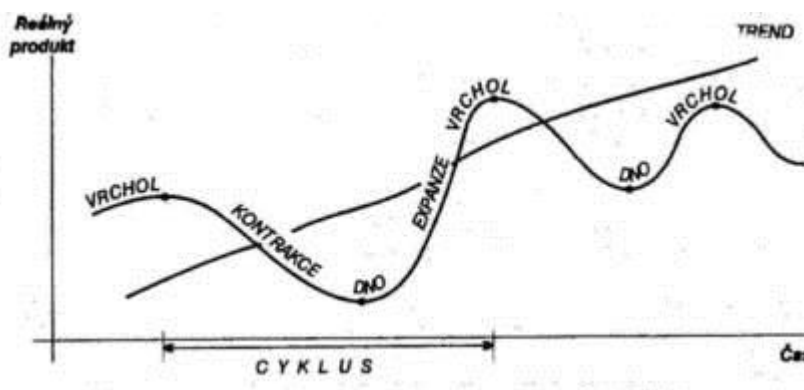
Omezení:

V reálném světě se odehrávají ekonomické procesy s vysokým stupněm dynamiky a velmi často a nečekaně dochází ke změně ve vývoji a v názorech na podstatné otázky. V ekonomickém vývoji může být nepřetržitá změna výhodou, ale i nevýhodou.

Ekonomický růst má řadu dalších omezení, ke kterým patří: bludný kruh chudoby, demografický vývoj, únik kapitálu či kvalifikované pracovní síly, absence politických, právních a jiných institucionálních podmínek, nedostatečná infrastruktura a přírodní zdroje, války, vyčerpání surovin a energií, přírodní katastrofy.¹⁶

3.3 Ekonomický cyklus

Ekonomický cyklus je posloupností neustále se opakujících fází vzestupu, poklesu a stagnace makroekonomické aktivity, tedy HDP, zaměstnanosti, soukromé a veřejné spotřeby a investiční činnosti. Jedná se o nepřetržitý koloběh, v jehož průběhu se fáze ekonomického cyklu postupně vystřídají, až k tomu dojde, tak celý proces začne nanovo.¹⁷

Obrázek 1 – Ekonomický cyklus, Zdroj:
<https://www.google.cz/search?q=ekonomický+cyklus&biw=1366&bih=643&source>

Na obrázku 1 jsou zobrazeny fáze ekonomického cyklu, kterými jsou **expanze**, což je růst reálného produktu, na konci této fázi dochází k hornímu bodu obratu, tedy vrcholu. **Kontrakce**, jinak pokles reálného produktu, je fáze zakončena dolním bodem obratu, kterému se také říká dno nebo sedlo.¹⁸

Pokud je ekonomika ve fázi expanze, znamená to, že reálný HDP a s ním i další makroekonomické veličiny sílí. Zvyšuje se poptávka po statcích a službách ze strany vlád a domácností. Firmy na základě vyšší poptávky zvětšují objem své výroby a jejich

¹⁶ Srov. PAUL A. SAMUELSON, Paul A. William D. *Ekonomie: 19. vydání.*, s. 468.

¹⁷ Srov. JUREČKA, Václav. *Makroekonomie.*, s. 237.

¹⁸ Srov. HELÍSEK, Mojmír. *Makroekonomie: základní kurs.*, s. 163.

výrobní kapacity rostou. To má dále vliv i na zaměstnanost, která s růstem výrobní kapacity roste a lidé tak nachází plnohodnotná pracovní místa.

Mzdové sazby sice výrazně nerostou, ale lidé díky zvýšenému počtu odpracovaných hodin mají dodatečné příjmy, které použijí na nákup zboží, tím se zvyšují zisky firem. Taktéž dochází k zakládání nových firem, výrobci beze zbytku využívají kapitálové statky, které mají z dřívějších a sjednávají si bankovní úvěry na pořízení dalších statků. I banky, které měly nedostatek zájemců o půjčky, v expanzi prosperují.

Ovšem růst mzdových a kapitálových příjmů domácností a stoupajících zisků firem nepotrvá věčně. Ve fázi konjunktury, kdy je ekonomika na vrcholu své aktivity se začnou prosazovat nákladové tlaky, kvůli nimž budou výrobci muset zvýšit ceny svých výrobků, výrobní faktory budou vyčerpány, firmám se nebude dařit najít vhodné pracovníky, proto se budou snažit nalákat pracovníky z konkurenčních firem, kterým ale budou muset nabídnout vyšší mzdové sazby, to povede ke zdražení výroby a ke snížení její ziskovosti. V konjunkturu ekonomika jeví znaky bohatství, ale usilovná aktivita trhů a vysoká úroveň mezd, zaměstnanosti a cen zastiňuje neustále se zhoršující problémy ekonomiky.

Kontrakce je proces ekonomické aktivity, kdy dochází k ozdravení ekonomiky z předešlého období. V této fázi dochází přesně k opačným aktivitám než ve fázi expanze. Jestliže budou ceny výrobků, služeb a výrobních faktorů klesat, ekonomika přejde z fáze kontrakce do fáze deprese, která se projevuje vysokou nezaměstnaností, výdaje investorů a spotřebitelů stagnují na nízké úrovni. Domácnosti doufají v pokles cen zboží, a proto odkládají své nákupy, banky přestávají poskytovat půjčky. Díky malým ziskům na trhu přežily jen ty nejsilnější firmy a bankovní domy.

Vysoká nezaměstnanost je částečně vykoupena nízkou cenovou hladinou. Až domácnosti začnou více nakupovat, potom firmy na to zareagují a začnou najímat pracovníky a pořizovat výrobní zařízení, domácnostem porostou příjmy a úvěrové obchody budou pro banky opět atraktivními. Ekonomika se odrazí ode dna a ekonomický cyklus přejde do fáze expanze.

Příčiny růstu a poklesu

Fáze ekonomického cyklu mohou být způsobeny změnou agregátní poptávky nebo agregátní nabídky.

Poptávkové změny: k růstu poptávky dochází, pokud roste poptávka vlády a domácností po produkci firem, firmy na to reagují zvýšením poptávky po výrobních faktorech. V takovém to případě v ekonomice roste cenová hladina. Nejdříve rostou ceny statků, protože firmy potřebují čas k tomu, aby rozšířily své výrobní kapacity. Až vyprodají své zásoby, nemohou na velký zájem o své produkty reagovat jinak než tím, že zvýší jejich ceny. Ceny statků rostou také proto, že firmy do nich musí započítat náklady na rozšíření svých výrobních kapacit. Při poklesu agregátní poptávky naopak dochází k poklesu cenové hladiny. Firmy prodávají za nižší ceny, jejich zisk klesá. Snaží se snížit své náklady a zvýšit svou efektivitu. Pokud je tedy ekonomický cyklus nastartován změnou agregátní poptávky, ve fázi expanze cenová hladina roste a ve fázi kontrakce klesá. Takovéto chování cenové hladiny bývá označována jako **pro-cyklické**.

Nabídkové změny: v případě nabídkových změn může expanze zapříčiněna zvýšením produktivity výrobních faktorů, nebo poklesem cen firemních zdrojů. Firmám se tím sníží náklady a budou prodávat výrobky za nižší ceny. Cenová hladina klesá, naopak produkt roste. Kontrakci může naopak zapříčinit zvyšování cen výrobních faktorů či zdrojů. Firmy musí prodávat za vyšší ceny, aby si udržely zisk. Cenová hladina roste a poptávka i celý produkt se snižují, takovéto chování bývá označováno jako **kontra-cyklické**.

V praxi však mohou zmiňované změny probíhat i současně.

Politicko-ekonomický cyklus - cyklické kolísání může být způsobeno i díky politickým vlivům. Ekonomický cyklus je důsledkem skutečnosti, že se v čele země střídají politici zastupující pravicové, levicové nebo středově orientované voliče, hlavně ale zohledňují své zájmy. Pokud chce být politický vůdce opět zvolen, bude se před volbami snažit zalíbit voličům. Ekonomický cyklus může tedy vzniknout například tím, že v předvolebním období vláda zvýší své výdaje na boj s nezaměstnaností a chudobou, tím si získá voliče a bude opět zvolena. Takové chování vlády ale s největší pravděpodobností povede ke zvýšení veřejného zadlužení a vláda bude nucena po volbách začít šetřit (omezí své výdaje a zvýší daňové zatížení, což se projeví utlumením ekonomické aktivity a růstem nezaměstnanosti).¹⁹

¹⁹ Srov. JUREČKA, Václav. *Makroekonomie.*, s. 258 - 259.

4 Evropská unie

Kořeny Evropské unie (dále jen EU) sahají do období druhé světové války. V roce 1949 západní státy Evropy založily Radu Evropy, což byl první krok ke vzájemné spolupráci. Robert Schuman (francouzský ministr zahraničí) dne 9. května 1950 představil plán jejich detailnější spolupráce. O rok později na základě tzv. Schumanova plánu podepsalo 6 zemí (Belgie, Francie, Itálie, Lucembursko, Německo a Nizozemsko) smlouvu o společné organizaci těžkého průmyslu a tak vzniklo Evropské společenství uhlí a oceli. V roce 1957 těchto 6 zemí rozšířilo svou spolupráci a podepsalo Římskou smlouvu, díky níž bylo založeno Evropské společenství uhlí a oceli, hlavním cílem tohoto společenství bylo vytvořit společný trh, tedy zajistit volný pohyb zboží, služeb a osob přes hranice. V roce 1968 šest evropských zemí odstranilo vnitřní cla na importované zboží a umožnily tím mezi sebou volný přeshraniční obchod. První plány po zavedení jednotné měny vznikly už v roce 1970. V roce 1972 byl vytvořen mechanismus směnných kurzů (k zajištění cenové stability se členské státy dohodly, že mezi svými měnami dovolí jen nepatrné pohyby měnových kurzů). V roce 1973 se k zakládajícím státům přidaly tři další, a sice Dánsko, Irsko a Spojené království. V roce 1981 má EU už deset členů, novým členským státem se stalo Řecko.²⁰ V roce 1985 byla přijata Schengenská dohoda, jejímž cílem je odstranit kontroly na hranicích.²¹

Přestože byla v roce 1968 zrušena cla, tak se obchod v EU potýká s určitými překážkami, zejména s rozdíly ve vnitrostátních spisech. Proto byl v roce 1986 přijat jednotný evropský pakt, díky němuž mají být tyto překážky odstraněny. Od tohoto roku bylo vydáno více než 200 právních předpisů, které měly napomoci ke zrušení těchto překážek a to hlavně v oblasti daní, úpravy podnikání a odborných kvalifikací. V roce 1986 Evropská unie přijala za své členy Portugalsko a Španělsko. Sedmého února 1992 byla podepsána Smlouva o Evropské unii, která obsahuje přesná pravidla pro budoucí jednotnou měnu, zahraniční bezpečnostní politiku a spolupráci v oblasti spravedlnosti

²⁰ Historie Evropské unie. *Europa* [online]. [cit. 2014-11-10]. Dostupné z: http://europa.eu/about-eu/eu-history/index_cs.htm

²¹ Schengenská dohoda. *Celní správa České republiky* [online]. [cit. 2014-11-10]. Dostupné z: <http://www.celnisprava.cz/cz/evropska-unie/schengenska-dohoda/Stranky/default.aspx>

a vnitřních věcí. Tato smlouva vešla v platnost 1. ledna 1993. Roku 1995 má EU už 15 členů, připojilo se k ní Finsko, Rakousko a Švédsko.

V roce 1997 byla podepsána Amsterdamská smlouva, která vychází z Maastrichtské smlouvy a obsahuje plány na reformu orgánů EU a posílení váhy Evropy ve světě. 1. ledna 2002 byly zavedeny eurobankovky a euromince. K největšímu rozšíření Evropské unie došlo v roce 2004, kdy se k ní připojilo hned deset států (Estonsko, Lotyšsko, Litva, Česká republika, Slovensko, Slovinsko, Kypr, Malta, Polsko, Maďarsko), o tři roky později se pak připojilo Bulharsko a Rumunsko. Posledním státem, který se stal členem, je Chorvatsko, stalo se tak v roce 2013, a tak je konečný počet členských států Evropské unie v roce 2014 dvacet osm.²² V příloze č. 1 jsou zaznamenány všechny členské země EU a základní informace o nich.

Evropská měnová unie, označována jako eurozóna, zahrnuje veškeré státy EU, které přijaly euro za svoji zákonnou měnu. Do eurozóny patří 18 členských států EU z 28. Pro vstup do eurozóny musí daný stát splnit tzv. maastrichtská konvergenční kritéria, hodnocení těchto kritérií provádí Evropská komise a Evropská centrální banka v dokumentech nazývaných Konvergenční zpráva a to v dvouletých intervalech nebo na požádání uchazečské země. K přijetí do eurozóny je nutné, aby v okamžiku evaluace měla země splněna veškerá kritéria současně. Hodnotí se tyto čtyři kritéria:

- 1) *Kritérium cenové stability* – průměrná inflace uchazečské země měřena v průběhu jednoho roku nesmí přesáhnout 1,5 procentního bodu tří členských států, které dosahují nejlepších výsledků.
- 2) *Kritérium dlouhodobých úrokových sazeb* – průměrná dlouhodobá nominální úroková sazba u uchazečské země nesmí přesáhnout o více jak 2 procentní body úrokovou sazbu tří členských států, jež v oblasti cenové stability dosáhly nejlepších výsledků.
- 3) *Kurzová stabilita* – uchazečská země se za poslední dva roky musí účastnit mechanismu ERM II, a po tuto dobu nesmí být její směnný kurz vystavován silným tlakům a nemělo by dojít k devalvaci měny.
- 4) *Kritérium udržitelnosti veřejných financí* – uchazečská země musí splnit dvě kritéria:

²² Historie Evropské unie. *Europa* [online]. [cit. 2014-11-11]. Dostupné z: http://europa.eu/about-eu/eu-history/index_cs.htm

- a) Schodek veřejných financí k HDP nesmí překročit hodnotu 3 %, výjimkou je pokud tento poměr neustále klesá a přibližuje se k referenční hodnotě nebo překročení referenční hodnoty bylo jen dočasné.
- b) Veřejné zadlužení k HDP nepřesahuje referenční hodnotu 60 %, výjimkou je, pokud se poměr snižuje a přibližuje se k referenční hodnotě.²³

²³ Maastrichtská kritéria. *Zavedení eura v České republice* [online]. [cit. 2014-11-14]. Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cs/euro/eurozona/maastrichtska-kriteria>

5 Srovnání vývoje HDP v zemích Evropské unie za roky 2009 – 2013

Praktická část mé bakalářské práce bude věnována srovnání HDP v zemích Evropské unie. Nejprve bude vyjádřena výše HDP jednotlivých zemí Evropské unie. Následně budou vyjádřeny výše složek výdajové metody (C, I, G, NX) HDP jednotlivých členských zemí EU a to za roky 2009 – 2013 (údaje budou vyjádřeny v běžných cenách na jednoho obyvatele). Bude také zaznamenáno, kolika procenty se jednotlivé složky podílí na celkovém HDP dané země. Nakonec uvedu rozdělení zemí na základě HDP/obyvatel a jak se v průběhu let 2009 – 2013 toto rozdělení změnilo.

5.1 HDP v Evropské unii v roce 2009

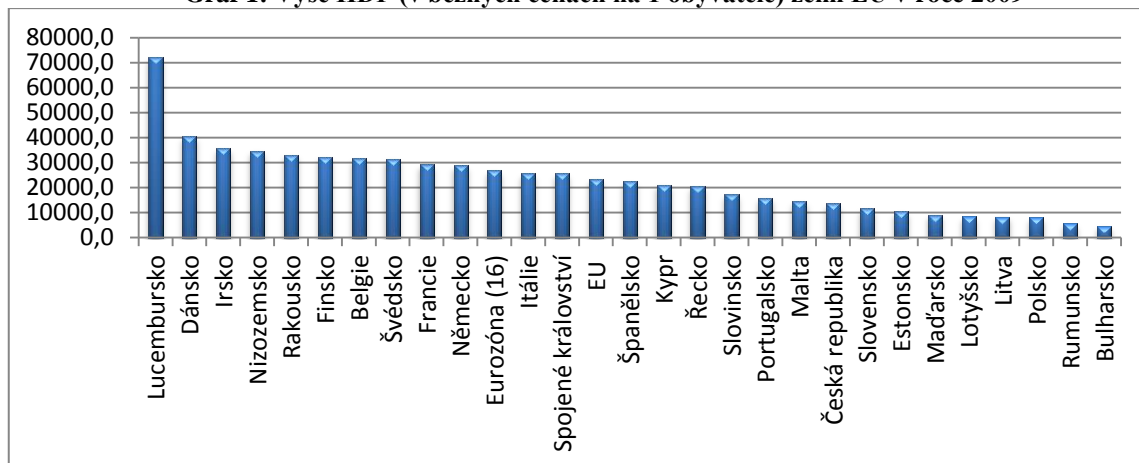
Rok 2009 byl rokem, kdy se hospodářství Evropské unie propadlo do hluboké recese. Proto členské státy EU vypracovaly politiky ekonomických pobídek, aby hospodářský pokles zastavily. Na konci roku 2009 se některé státy eurozóny (Řecko, Portugalsko a Irsko) dostaly do situace, kdy už nebyly schopny zvládnout své stále se zvyšující zadlužení a zároveň čelit finanční krizi. A tak vznikla dluhová krize. Investoři na finančních trzích přestali mít důvěru, že tyto státy své dluhy splatí a také v jejich konkurenceschopnost. Státy eurozóny zavedly evropský mechanismus stability, jenž poskytuje půjčky zemím, pokud se ocitnou v nejhlubší krizi, díky tomuto mechanismu by měla být krize překonána.²⁴

V grafu 1 jsou zaznamenány výše HDP za rok 2009 jednotlivých zemí EU. V tomto roce se snížily výše HDP u všech členských států. Největší HDP mělo Lucembursko (72 087 EUR/osoba), což je země, která má po Maltě nejméně obyvatel ze všech států EU, druhou zemí s největším HDP na obyvatele bylo Dánsko (40 566 EUR), po něm následovalo Irsko (35 893 EUR). Nejmenší HDP na obyvatele mělo v roce 2009 Polsko (8 147 EUR), Rumunsko (5 783 EUR) a Bulharsko (4 678 EUR). V tomto roce kleslo HDP na osobu u všech členských států EU. Ke státům s největším poklesem oproti předchozímu roku patří Lucembursko (pokles o 7 %), Švédsko (téměř

²⁴ EVROPSKÁ KOMISE. *Politiky Evropské unie: Hospodářská a měnová unie a euro* [online]. [cit. 2015-02-11]. Dostupné z: http://europa.eu/pol/pdf/flipbook/cs/economic_and_monetary_union_and_the_euro_cs.pdf

o 13 %), Irsko (o 11 %) a Spojené království (o 14 %). Naopak nejmenší pokles oproti předchozímu roku měla Malta (o 0,9 %), která má 9. nejnižší HDP v roce 2009, ale zároveň je to stát, který má nejméně obyvatel (410 926).

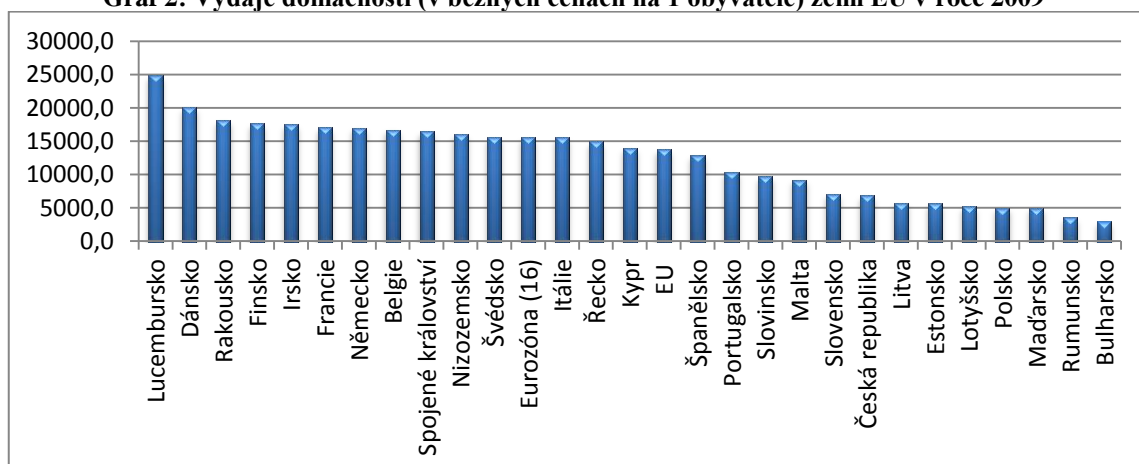
Graf 1: Výše HDP (v běžných cenách na 1 obyvatele) zemí EU v roce 2009

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní výpočet, [28. 1. 2015]

Dále následuje rozbor složek výdajové metody za rok 2009.

Graf 2: Výdaje domácností (v běžných cenách na 1 obyvatele) zemí EU v roce 2009

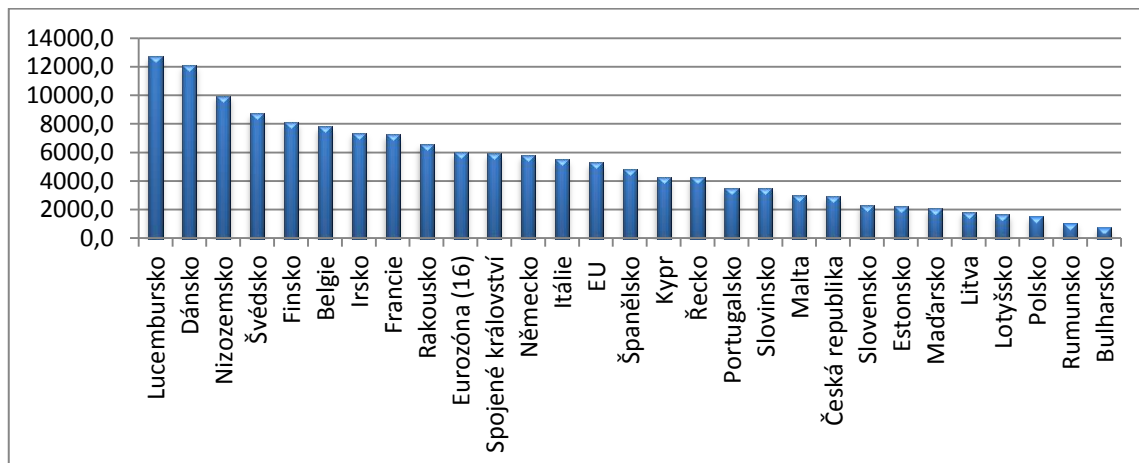

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní výpočet, [28. 1. 2015]

V grafu 2 můžeme vidět výdaje domácností, což je nejvýznamnější položka, která tvoří HDP, v roce 2009 činila 58,2 % z HDP EU. Největší výdaje domácností mělo Lucembursko (24 684 EUR), následovalo Dánsko (20 031 EUR) a po něm Rakousko (18 140 EUR). Naopak nejmenší výdaje domácností byly v roce 2009 zaznamenány u Maďarska (4 964 EUR), Rumunska (3 593 EUR) a Bulharska (2 955 EUR). Stejně jako HDP/osoba se snížily také výdaje domácností oproti roku 2008 a to u 23 států. Rumunsko a Maďarsko jsou státy, kde se výdaje domácností snížily nejvíce a to o 14 % na osobu. Irské problémy s hypoteční krizí, se odrazily i ve výdajích

domácností. Irsko patří ke státům, kde se tyto výdaje snížily nejvíce (o 12 % na osobu). Mírný nárůst zaznamenaly pouze tyto státy: Malta, Německo, Rakousko a Slovensko.

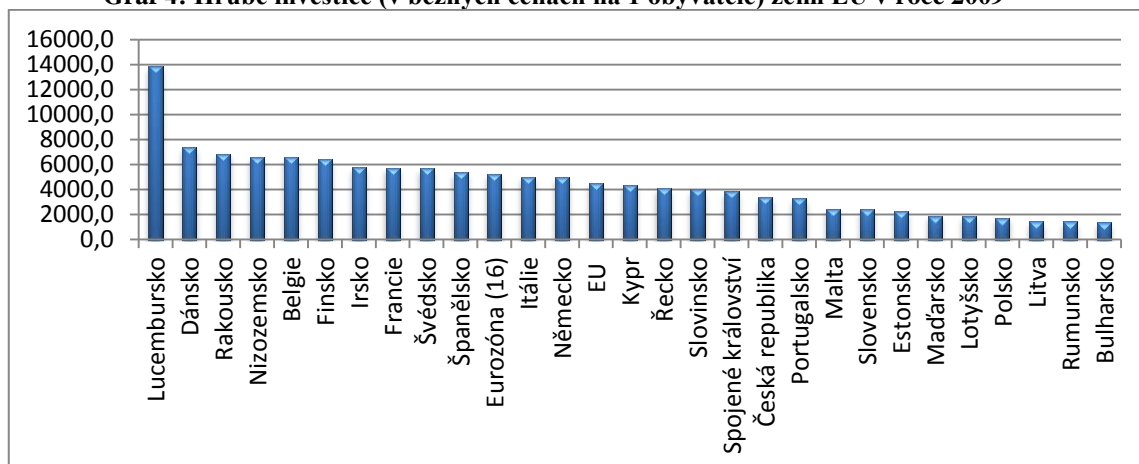
Graf 3: Vládní výdaje (v běžných cenách na 1 obyvatele) zemí EU v roce 2009

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní výpočet, [28. 1. 2015]

V grafu 3 jsou uvedeny výše vládních výdajů za rok 2009. Vládní výdaje jsou druhá největší položka tvořící HDP, v roce 2009 to bylo 22,5 % z HDP EU. Největší vládní výdaje na osobu mělo v tomto roce Lucembursko (12 729 EUR), Dánsko (12 084 EUR) a Nizozemsko (9 957 EUR), u kterých byl nárůst vládních výdajů oproti předchozímu roku největší. Vládní výdaje se oproti roku 2008 zvýšily u 18 členských států a to i přes hospodářskou krizi. Největší pokles byl zaznamenán u států: Polsko, Rumunsko a Bulharsko, což jsou státy, které měly v roce 2009 nejmenší vládní výdaje na osobu (Polsko 1 508 EUR, Rumunsko 1 072 EUR a Bulharsko 763 EUR). K poklesu vládních výdajů těchto zemí došlo proto, aby se vyvarovaly zvyšování zadlužení.

Graf 4: Hrubé investice (v běžných cenách na 1 obyvatele) zemí EU v roce 2009

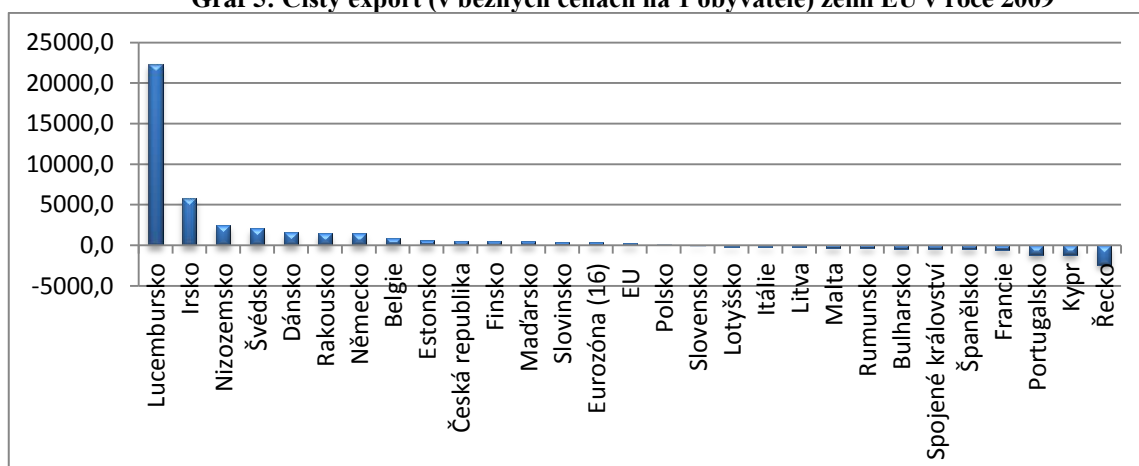

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní výpočet, [28. 1. 2015]

Graf 4 zobrazuje výše hrubých investic za rok 2009. Hrubé investice tvoří třetí největší položkou podílející se na HDP, v roce 2009 činily 18,9 % z HDP EU.

Největší investice na osobu byly v Lucembursku (13 855 EUR), Dánsku (7 331 EUR) a v Rakousku (6 859 EUR). Státy s nejmenšími vládními výdaji na osobu v roce 2009 byly: Litva (1 438 EUR), Rumunsko (1 413 EUR) a Bulharsko (1 351 EUR). Oproti předchozímu roku klesly hrubé investice u všech členských států a nejvíce v Dánsku (o 19 %), dále ve Švédsku (o 22 %) a ve Španělsku také o 22 %, v Spojeném království o 24 %, Slovinsku o 25 % a nejvíce ze všech států EU v Irsku o 35 %. Bulharsko je státem, kde hrubé investice poklesly nejméně oproti předchozímu roku, přesto tento pokles činil 14 % na osobu.

Graf 5: Čistý export (v běžných cenách na 1 obyvatele) zemí EU v roce 2009

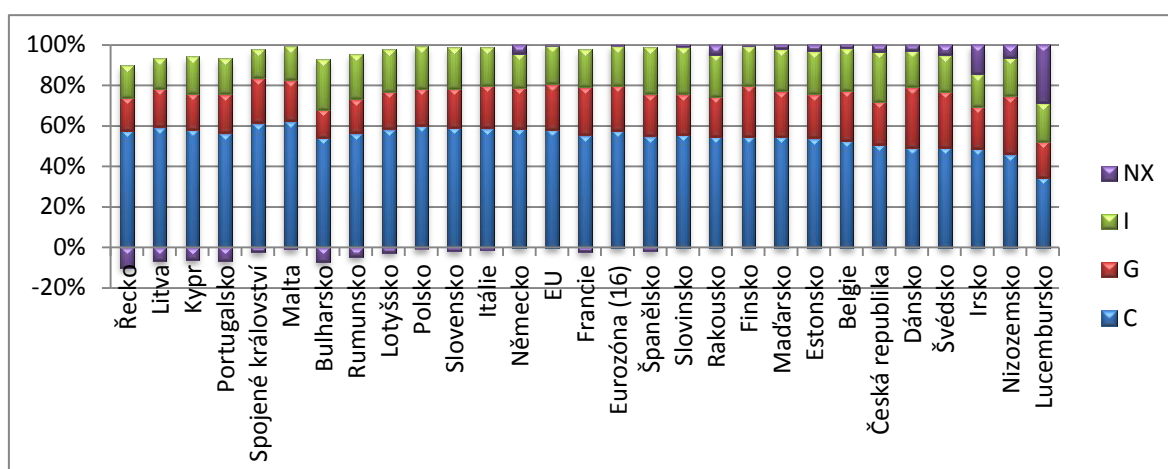

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní výpočet, [28. 1. 2015]

Čistý export je položkou, která se nejméně podílí na HDP, v roce 2009 činil 0,4 % z HDP EU. V roce 2009 mělo kladný export jen 12 členských států. Největší

čistý export na osobu mělo Lucembursko (22 367 EUR), největší část jeho vývozu tvořily kovové výrobky, přepravní zařízení, stroje a zařízení.²⁵ Následovalo Irsko (5 754 EUR), které nejvíce vyváželo chemikálie, dopravní prostředky a průmyslové spotřební zboží.²⁶ Záporný čistý export mělo v roce 2009 patnáct států. Nejmenší čistý export mělo Portugalsko (-1 182 EUR/osoba), Kypr (-1 199 EUR/osoba) a Řecko (-2 367 EUR/osoba). Nejvíce se čistý export na osobu zvýšil u Irska a to o 57 %. Nejvíce pak poklesl oproti roku 2008 u Finska (o 60%), Malty, Německa a Rakouska (o 25 % na osobu), dále u Nizozemska (o 20 %) a Švédska (o 17 % na osobu).

Graf 6: Podíl složek výdajové metody na celkovém HDP zemí EU v % za rok 2009

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní výpočet, [28. 1. 2015]

V grafu 6 můžeme vidět, kolika procenty se podílely položky výdajové metody na celkovém HDP jednotlivých zemí Evropské unie. Spotřeba domácností byla v roce 2009 u všech států EU nejdůležitější položkou tvořící HDP, téměř u všech zemí činila přes 50 %, nejvíce se spotřeba domácností podílela na celkovém HDP u zemí: Řecko (72,4%), Litva (68,5 %) a Kypr (66,2 %). Nejméně pak u zemí: Irsko (48,9 %), Nizozemsko (46 %) a Lucembursko (34,5 %).

Vládní výdaje se podílely na HDP jednotlivých zemí zhruba 20 %. Největší výdaje v procentech mělo Dánsko (29,8 %), Nizozemsko (28,6 %) a Švédsko (27,7 %). Nejmenší pak Polsko (18,5 %), Lucembursko (17,7 %) a Bulharsko (16,3 %).

²⁵ Zahraniční obchod země. Ministerstvo zahraničních věcí České republiky [online]. [cit. 2015-02-16]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/evropa/lucembursko/ekonomika/zahranicni_obchod_zeme.html

²⁶ Zahraniční obchod země. Ministerstvo zahraničních věcí České republiky [online]. [cit. 2015-02-16]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/evropa/irsko/ekonomika/zahranicni_obchod_zeme.html

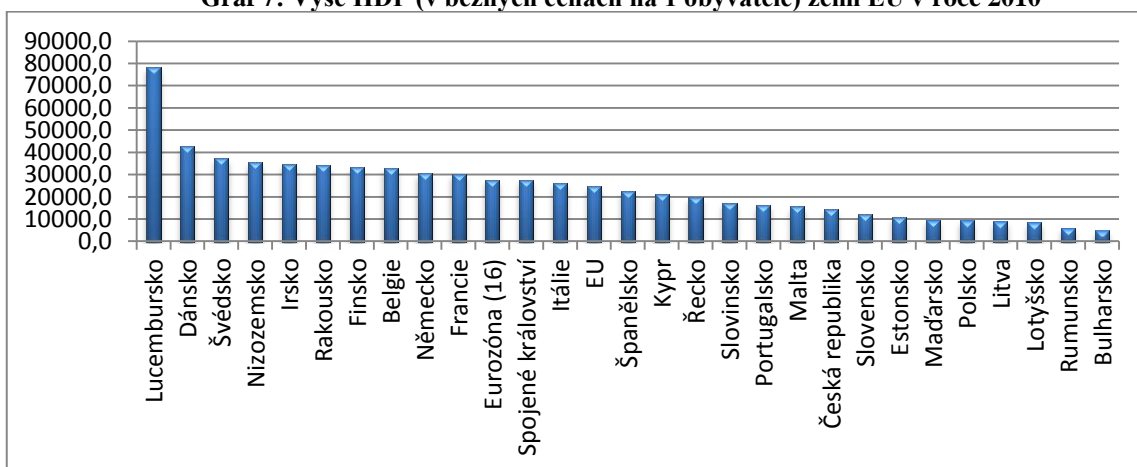
Hrubé investice se stejně jako vládní výdaje u většiny zemí EU podílely na HDP 20 %. Největší byly v Bulharsku (28,9 %), České republice (24,6 %) a Rumunsku (24,4 %). Nejmenší hrubé investice v procentech měla Malta (16,8 %), Irsko (16,1 %) a Spojené království (14,9 %).

Čistý export je poslední, u většiny zemí nejmenší položkou podílející se na celkovém HDP. V roce 2009 mělo kladný čistý export 13 zemí EU, záporný pak 14 zemí. Největší jej mělo Lucembursko (28,6 %), Irsko (14,5 %) a Nizozemsko (6,4 %). Nejmenší pak Portugalsko (-7,7 %), Bulharsko (-8,4 %) a Řecko (-12,8 %).

5.2 HDP v Evropské unii v roce 2010

V tomto roce bylo v Evropské unii zaznamenáno určité ekonomické oživení po prudkém propadu, který nastal v předchozím roce, to se také projevilo na výši HDP členských států EU. V roce 2010 vzrostlo HDP oproti roku 2009 u 22 zemí.

Graf 7: Výše HDP (v běžných cenách na 1 obyvatele) zemí EU v roce 2010

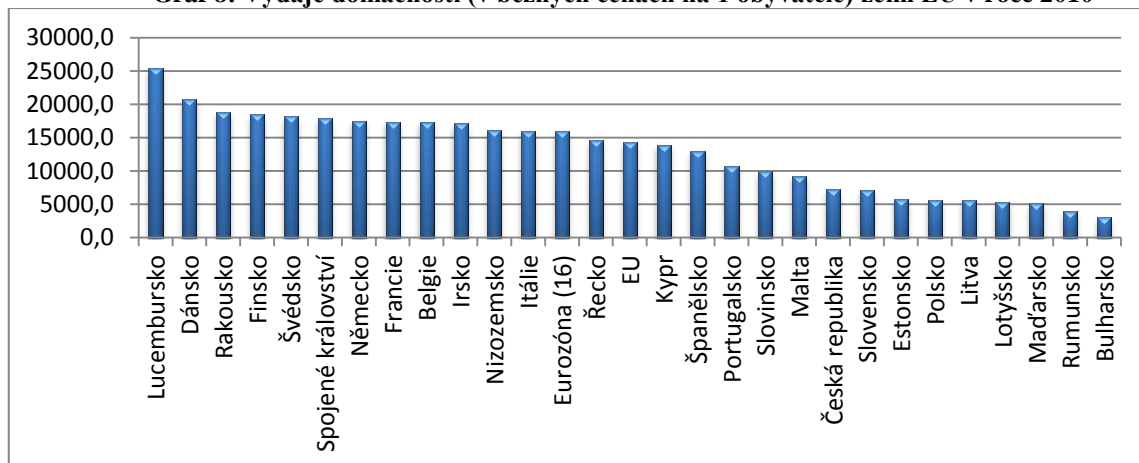

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní výpočet, [28. 1. 2015]

V grafu 7 vidíme výše HDP zemí EU za rok 2010. Největší HDP na osobu mělo Lucembursko (cca 80 000 EUR), následuje Dánsko (42 700 EUR), dále pak Švédsko (37 465 EUR). Nejmenší HDP na osobu mělo Lotyšsko (8 507 EUR), Rumunsko (6 126 EUR) a Bulharsko (4 858 EUR). První tři státy s největším HDP na osobu patří k těm státům, u kterých se HDP zvýšilo oproti předchozímu roku nejvíce (v Lucembursku o 9 %, v Dánsku o 5 % a ve Švédsku o 19 %). Největší pokles oproti roku 2009 nastal v Irsku a Řecku (o 4 % na osobu).

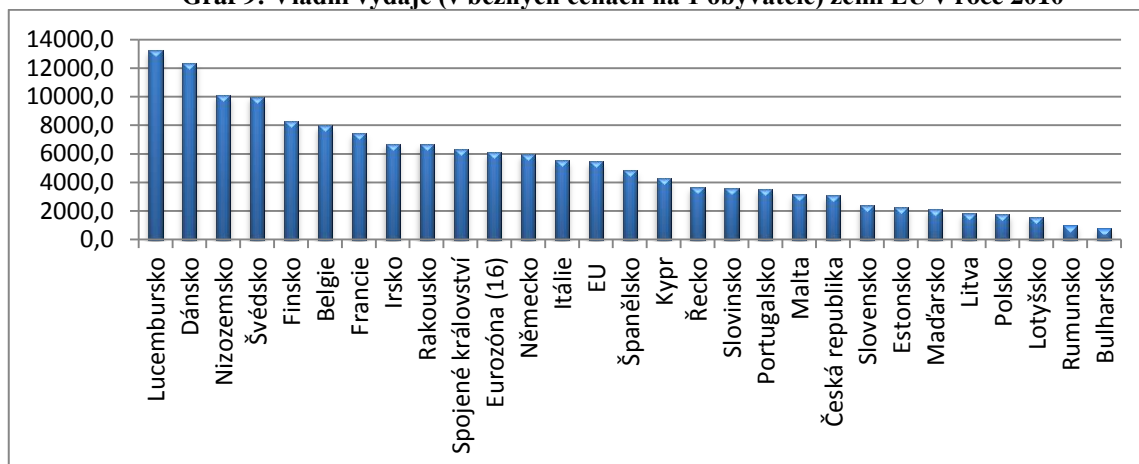
Následuje rozbor složek výdajové metody za rok 2010. První hodnocenou složkou budou výdaje domácností, které v roce 2010 činily 58,2 % z celkového HDP Evropské unie.

Graf 8: Výdaje domácností (v běžných cenách na 1 obyvatele) zemí EU v roce 2010

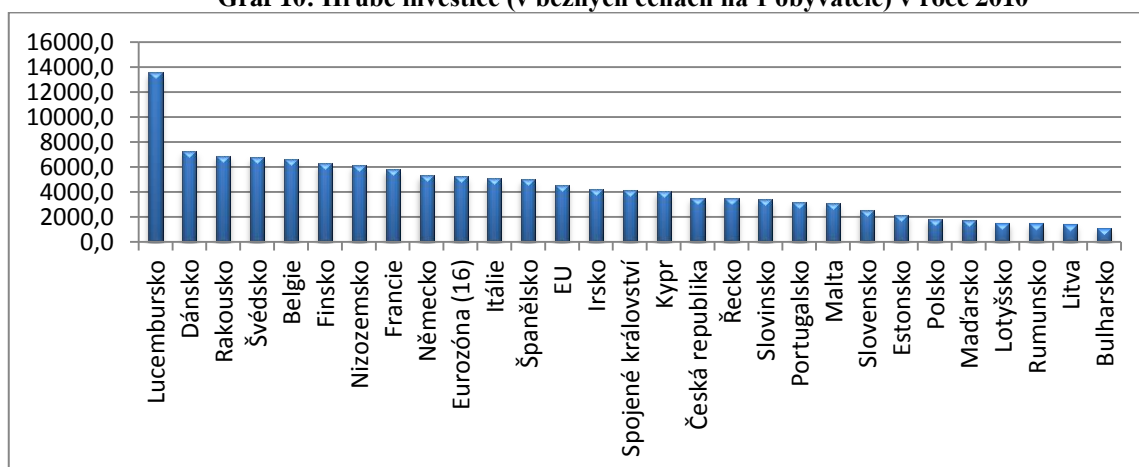
Zdroj: Český statistický úřad, vlastní výpočet, [28. 1. 2015]

V grafu 8 jsou zaznamenány výše výdajů domácností za rok 2010. Tyto výdaje se oproti předchozímu roku zvýšily u 23 členských zemí. Největší byly v Lucembursku přes 25 000 EUR/osoba, kde se zvýšily o 2 %. Následuje Dánsko, kde tyto výdaje činily přes 20 000 EUR/osoba, kde se oproti roku 2009 zvýšily o 3,5 % a Rakousko, kde výdaje domácností činily téměř 19 000 EUR/osoba a kde se zvýšily o 3,5 %. Nejmenší výdaje mělo Maďarsko (5 101 EUR/osoba), Rumunsko (3 911 EUR/osoba) a Bulharsko (3 050 EUR/osoba). Pokles výdajů domácností oproti roku 2009 nastal u 4 zemí. V Litvě a na Kypru, kde byl pokles nepatrný (cca o 1% na osobu), v Irsku a Řecku, kde výdaje poklesly o 2,4 % na osobu. Řecko se v tomto roce potýkalo s velkým ekonomickým poklesem a také s vážnými problémy se zadlužením.

Graf 9: Vládní výdaje (v běžných cenách na 1 obyvatele) zemí EU v roce 2010

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní výpočet, [28. 1. 2015]

Vládní výdaje se v roce 2010 podílely na HDP Evropské unie 22,2 procenty. Graf 9 zobrazuje výši vládních výdajů za rok 2010. Největší výdaje na osobu mělo Lucembursko (přes 13 000 EUR), Dánsko (přes 12 000 EUR) a Nizozemsko (přes 10 000 EUR). Naopak nejmenší vládní výdaje na osobu mělo Lotyšsko (1 563 EUR), Rumunsko (999 EUR) a Bulharsko (789 EUR). V tomto roce vládní výdaje vzrostly u 19 států, nejvíce u Švédska a to o 14 % na osobu u ostatních států vzrostly jen nepatrně. Nejvíce se snižovaly vládní výdaje u pobaltských republik (Estonsko, Litva, Lotyšsko), které patří ke státům s nejmenšími výdaji. Ovšem největší pokles nastal v Řecku (o 14 % na osobu), kde se muselo šetřit kvůli problémům s veřejným dluhem a vysokou zadlužeností. Řecku hrozil bankrot, který nakonec nenastal díky půjčkám Mezinárodního měnového fondu.

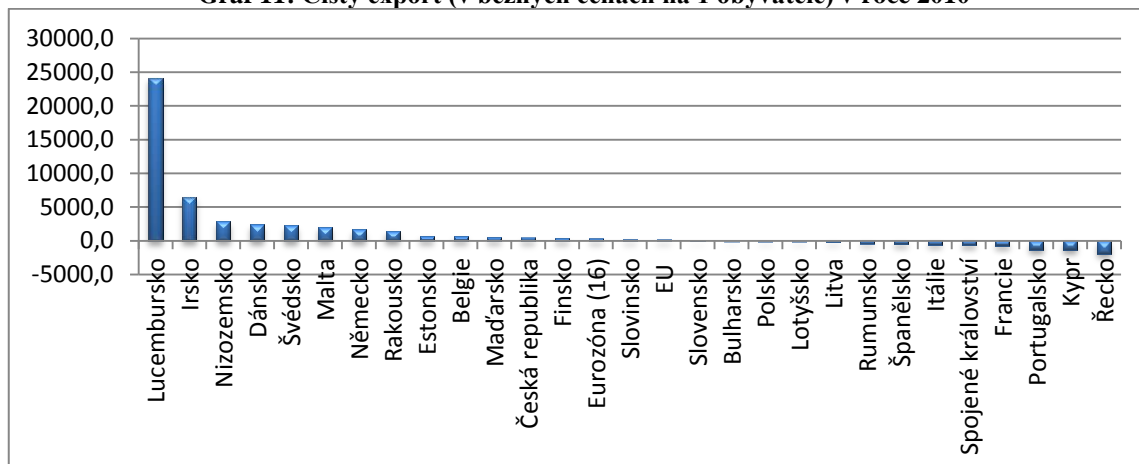
Graf 10: Hrubé investice (v běžných cenách na 1 obyvatele) v roce 2010

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní výpočet, [28. 1. 2015]

Hrubé investice se v tomto roce podílely na HDP Evropské unie 18,5 %. V roce 2010 se oproti předchozímu roku investice navrátily k růstu. Vzrostly u 12 států.

Nejvíce u Malty (o 27 %) a u Švédska (téměř o 19 %). Největší hrubé investice mělo Lucembursko (13 500 EUR/osoba), Dánsko (7 200 EUR/osoba) a Rakousko (6 800 EUR/osoba). Investice v roce 2010 snížily u 15 států, nejmenší investice byly v Rumunsku (1 500 EUR/osoba), Litvě (1 400 EUR/osoba) a Bulharsku (1 100 EUR/osoba). Nejvíce oproti předchozímu roku poklesly v Irsku (o 17 % na osobu) a Řecku (cca o 15 % na osobu) a to už třetí rok po sobě.

Graf 11: Čistý export (v běžných cenách na 1 obyvatele) v roce 2010

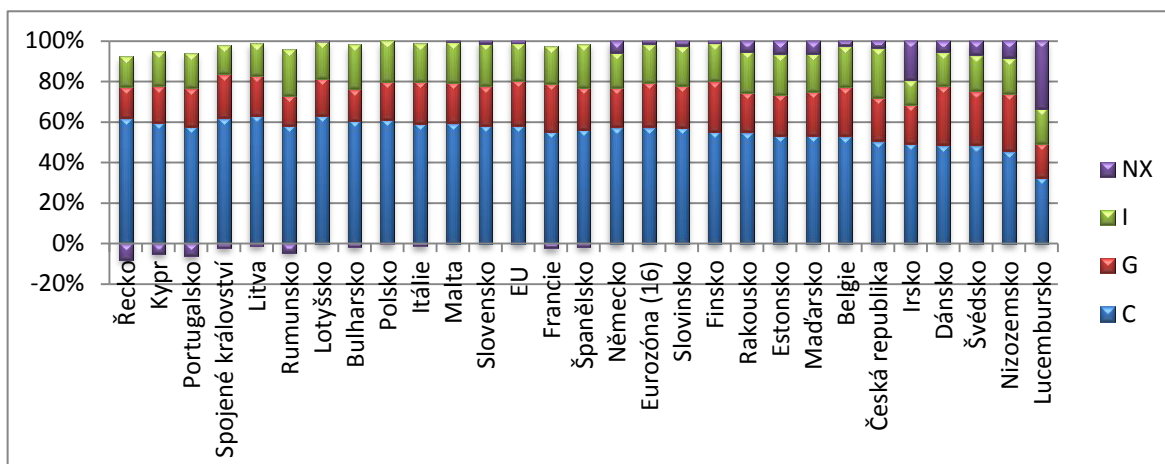

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní výpočet, [28. 1. 2015]

V roce 2010 se podílel čistý export na HDP Evropské unie 1,1 %. V tomto roce mělo kladný export 14 členských států. Největší čistý export na osobu mělo Lucembursko (24 129 EUR), největší část jeho vývozu tvořily kovové výrobky, chemikálie, stroje a zařízení. Lucembursko je také zemí, u které se čistý export zvýšil v roce 2010 nejvíce (o 8%). Následovalo Irsko (6 481 EUR), které nejvíce vyváželo chemikálie, dopravní prostředky a průmyslové spotřební zboží a Nizozemsko (2 853 EUR), to nejvíce vyváželo stroje a dopravní prostředky, minerální paliva a chemikálie.²⁷ Záporný čistý export mělo v roce 2010 třináct států. Nejmenší čistý export mělo opět Portugalsko (-1 260 EUR/osoba), Kypr (-1 323 EUR/osoba) a Řecko (-1 840 EUR/osoba).

²⁷ Zahraniční obchod země. Ministerstvo zahraničních věcí České republiky [online]. [cit. 2015-02-18]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/evropa/nizozemsko/ekonomika/zahranicni_obchod_zeme.html

Graf 12: Podíl složek výdajové metody na celkovém HDP zemí EU v % za rok 2010

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní výpočet, [28. 1. 2015]

V grafu 12 můžeme vidět, kolika procenty se podílely položky výdajové metody na celkovém HDP jednotlivých zemí Evropské unie. Spotřeba domácností byla v roce 2010 u všech států Evropské unie s výjimkou Lucemburska nejvýznamnější položkou tvořící HDP, která se pohybovala mezi 50 - 70 %, nejvíce se spotřeba domácností podílela na celkovém HDP u zemí: Řecko (73,4%), Kypr (66,4 %) a Portugalsko (65,9 %). Nejméně pak u zemí: Švédsko (48,5 %), Nizozemsko (45,7 %) a Lucembursko (32,5 %).

Vládní výdaje se podílely na HDP jednotlivých zemí zhruba 20 %. Největší výdaje v procentech mělo Dánsko (29 %), Nizozemsko (28,5 %) a Švédsko (26,7 %). Nejmenší pak Lucembursko (16,9 %), Rumunsko (16,3 %) a Bulharsko (16,2 %).

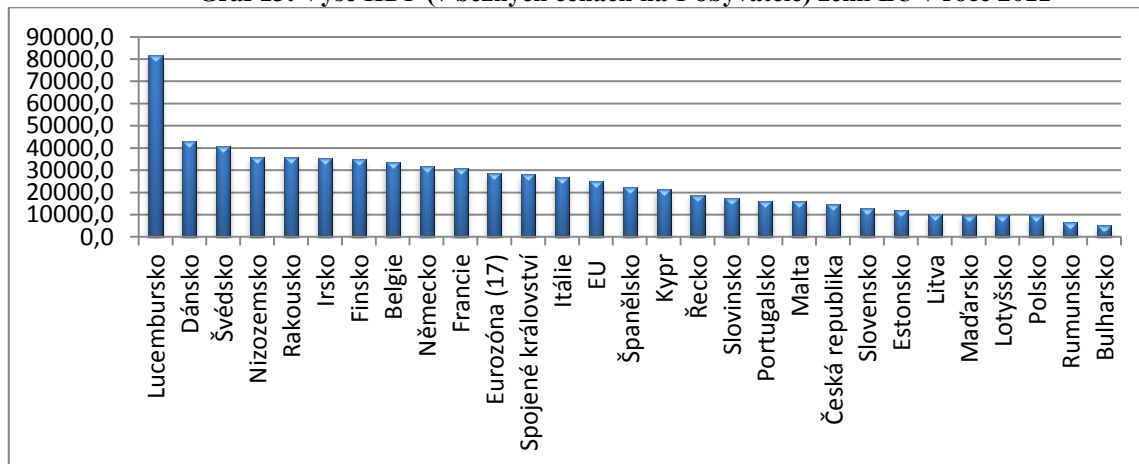
Hrubé investice se taktéž jako vládní výdaje u většiny zemí EU podílely na celkovém HDP 20 procenty. Největší byly v Rumunsku (24,7 %), České republice (24,5 %) a v Bulharsku (22,8 %). Nejmenší hrubé investice v procentech měla v roce 2010 Litva (16,3 %), Spojené království (14,9 %) a Irsko (12,2 %).

Čistý export byl u většiny zemí nejmenší položkou podílející se na celkovém HDP. V roce 2010 mělo kladný čistý export 16 zemí, záporný pak 11 zemí Evropské unie. Největší jej mělo Lucembursko (33,2 %), což je jediná země, u které byl čistý export největší položkou podílející se na celkovém HDP, dále Irsko (19,3 %) a Nizozemsko (8,4 %). Nejmenší čistý export v procentech měl Kypr (-5,5 %), Portugalsko (-7,1 %) a Řecko (-9,3 %).

5.3 HDP v Evropské unii v roce 2011

Rok 2011 byl rokem, kdy se projevilo mírné zlepšení ekonomické situace Evropské unie.

Graf 13: Výše HDP (v běžných cenách na 1 obyvatele) zemí EU v roce 2011

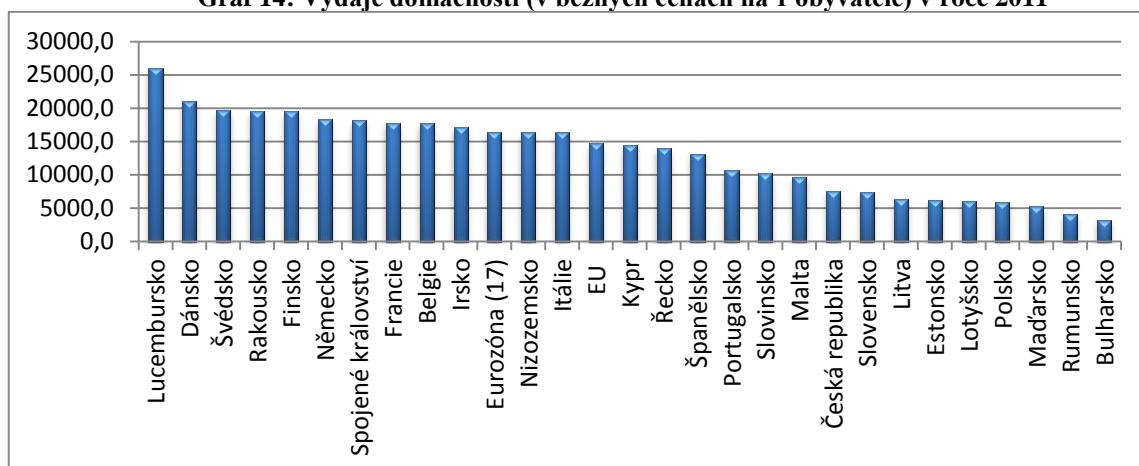

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní výpočet, [28. 1. 2015]

V grafu 13 jsou zaznamenány výše HDP za rok 2011 jednotlivých zemí EU. V tomto roce se zvýšilo HDP u 24 členských států. Největší HDP mělo Lucembursko (81 500 EUR/osoba), dále pak Dánsko (43 250 EUR/osoba) a Švédsko (téměř 41 000 ERU/osoba). Lucembursko a Švédsko jsou země, kterým se HDP zvýšilo v roce 2011 nejvíce. Nejmenší HDP mělo Polsko (9 600 EUR/osoba), Rumunsko (6 500 EUR/osoba) a Bulharsko (5 200 EUR/osoba). Země, u kterých se HDP v roce 2011 snížilo, byly: Řecko, Portugalsko a Španělsko.

Dále následuje rozbor složek výdajové metody za rok 2011.

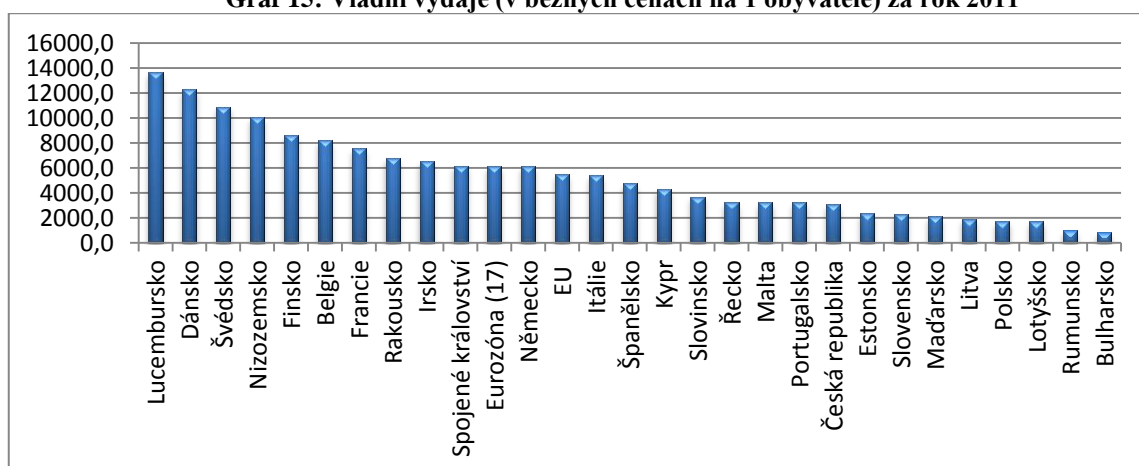
Graf 14: Výdaje domácností (v běžných cenách na 1 obyvatele) v roce 2011

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní výpočet, [28. 1. 2015]

Graf 14 zobrazuje výše výdajů domácností za rok 2011, ty se podílely na HDP Evropské unie 58,1 %. Tyto výdaje se oproti předchozímu roku zvýšily u 24 členských zemí. Největší byly v Lucembursku téměř 26 000 EUR/osoba, následuje Dánsko, kde tyto výdaje činily přes 20 100 EUR/osoba a ve Švédsku, které se dostalo před Rakousko a kde výdaje domácností činily 19 600 EUR/osoba. Nejmenší výdaje mělo Maďarsko (5 300 EUR/osoba), Rumunsko (4 100 EUR/osoba) a Bulharsko (3 260 EUR/osoba), ale i u těchto zemí se výdaje oproti minulému roku zvýšily. Pokles výdajů domácností nastal u 3 zemí. V Irsku a Portugalsku se snížily jen nepatrně, největší pokles zaznamenalo opět Řecko (o 8,5 %), kde pokračovala nepříznivá situace zapříčiněná dluhovou krizí.

Graf 15: Vládní výdaje (v běžných cenách na 1 obyvatele) za rok 2011

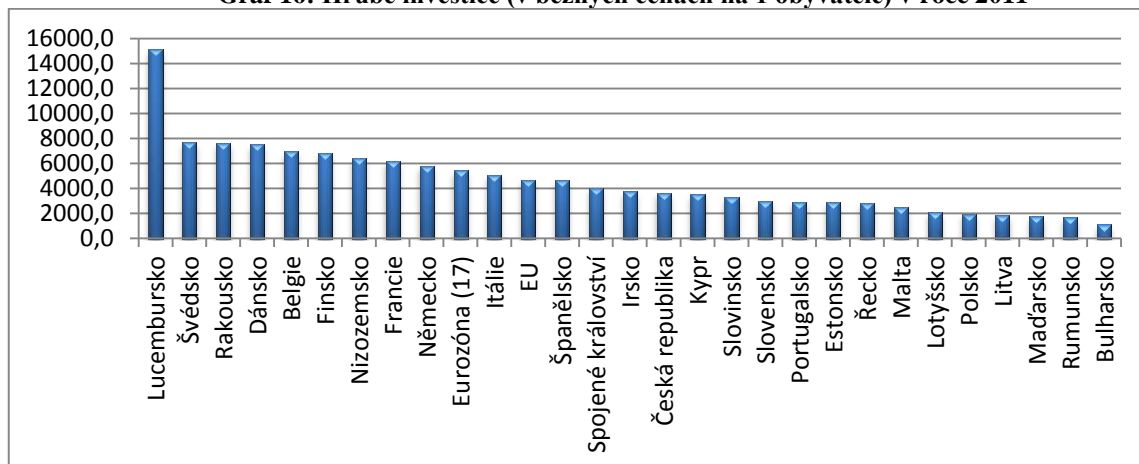

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní výpočet, [28. 1. 2015]

Vládní výdaje se v roce 2011 podílely na HDP Evropské unie 21,7 %. V grafu 15 můžeme vidět výši vládních výdajů za rok 2011. Největší vládní výdaje mělo Lucembursko (15 118 EUR/osoba), Švédsko (7 654 EUR/osoba) a Rakousko (7 654 EUR/osoba).

(7 581 EUR/osoba). Země s nejmenšími vládními výdaji jsou: Lotyšsko (1 700 EUR/osoba), Rumunsko (980 EUR/osoba) a Bulharsko (820 EUR/osoba) V tomto roce vládní výdaje vzrostly u 15 států, nejvíce u Lotyšska a to o 10,6 % na osobu a Švédsko o 8 % na osobu. U ostatních států se růst těchto výdajů pohyboval mezi 2 – 4 % na osobu. Vládní výdaje v tomto roce poklesly u 12 států, nejvíce u Řecka o 10,5 % na osobu.

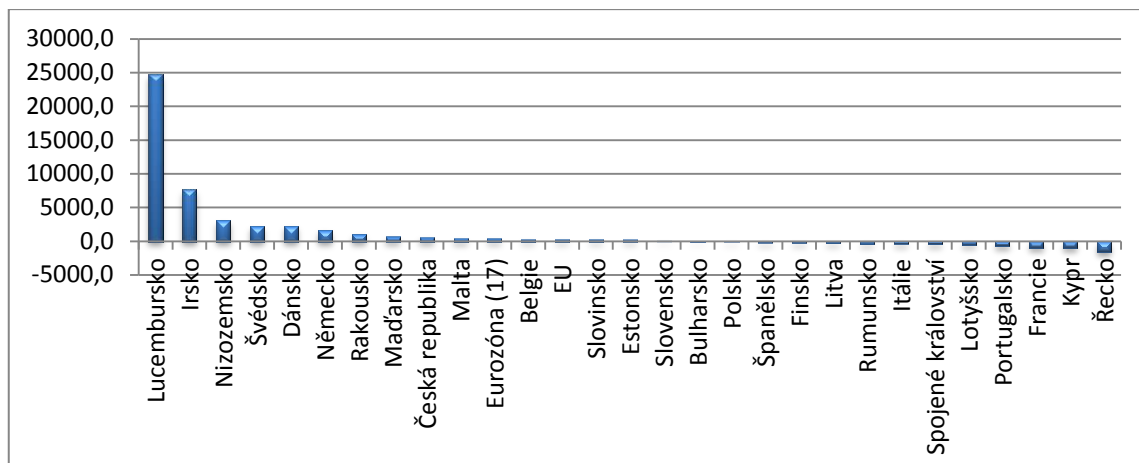
Graf 16: Hrubé investice (v běžných cenách na 1 obyvatele) v roce 2011

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní výpočet, [28. 1. 2015]

Hrubé investice se v roce 2011 podílely na HDP Evropské unie 18,5 %. Největší investice na jednoho obyvatele mělo Lucembursko (15 118 EUR), Švédsko (7 654 EUR) a Rakousko (7 580 EUR) naopak nejmenší investice byly v Maďarsku (1 770 EUR/osoba), Rumunsku (1 700 EUR/osoba) a Bulharsku (1 100 EUR/osoba). Investice v roce 2011 vzrostly u 16 států, nejvíce pak u pobaltských států. Největší růst zaznamenalo v tomto roce Lotyšsko (o 34 %) v Estonsku pak investice vzrostly o 31 % a v Litvě o 27 %. Investice se v roce 2011 snížily u 11 států. Největší pokles nastal u států, které se nejvíce potýkaly s dluhovou krizí, tedy u Řecka (o 19%), Irska (o 11 %), Portugalska (o 10 %) a u Španělska (o 7 %).

Graf 17: Čistý export (v běžných cenách na 1 obyvatele) v roce 2011

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní výpočet, [28. 1. 2015]

V roce 2011 se podílel čistý export na HDP Evropské unie 1,7 %. Největší čistý export na osobu mělo Lucembursko (24 761 EUR), největší část jeho vývozu tvořily kovové výrobky, chemikálie, stroje a zařízení. Druhé, Irsko (7 684 EUR), kde se nejvíce vyvážely chemikálie, dopravní prostředky a průmyslové spotřební zboží. Třetí zemí s nejvyšším exportem na osobu je Nizozemsko (3 088 EUR), kde se stejně jako minulý rok nejvíce vyvážely stroje a dopravní prostředky, minerální paliva a chemikálie. Nejmenší čistý export na osobu měla Francie (-913 EUR), kde se nejvíce dovážel vojenský materiál, elektřina a ostatní průmyslové výrobky.²⁸ Dále Kypr (-927 EUR), který jakožto malá země s nízkým počtem obyvatel je závislá na dovozu. Nejvíce obchoduje se státy EU. Nejvýznamnější obchodní partneři Kypru jsou Řecko, Německo, Itálie a Spojené království. Nejvíce se na Kypr dovážely nerostné produkty, stroje a zařízení, vozidla, letadla a plavidla.²⁹ Státem s nejmenším čistým exportem za rok 2011 bylo Řecko (-1 517 EUR), kde se především dovážely energetické produkty a průmyslové výrobky.³⁰

V tomto roce mělo kladný export 14 členských států, záporný čistý export pak třináct států. Čistý export na osobu oproti předchozímu roku vzrostl u 16 států, nejvíce

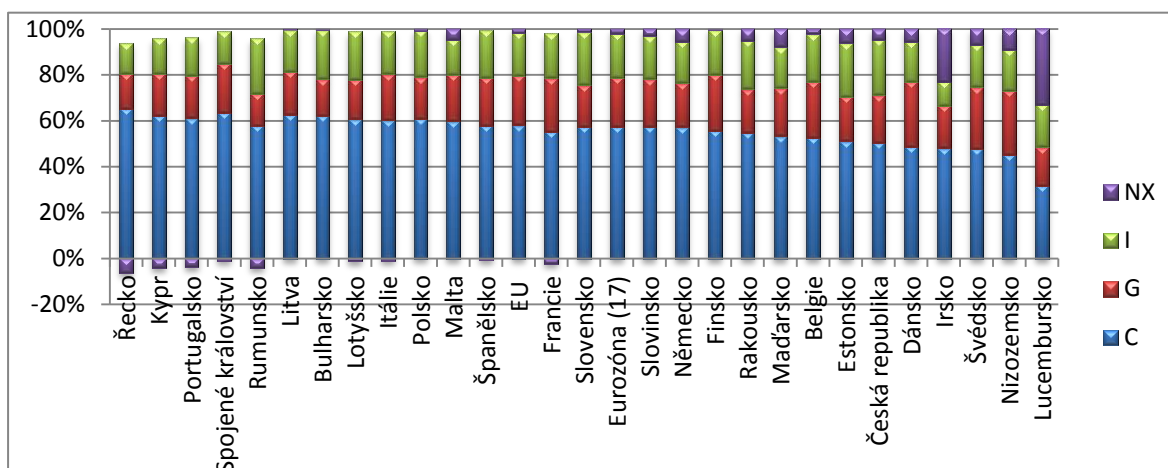
²⁸ Zahraniční obchod země. *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky* [online]. [cit. 2015-02-18]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/evropa/francie/ekonomika/zahranicni_obchod_zeme.html

²⁹ Zahraniční obchod země. *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky* [online]. [cit. 2015-02-18]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/evropa/kypr/ekonomika/financi_a_danovy_sektor.html

³⁰ Zahraniční obchod země. *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky* [online]. [cit. 2015-02-18]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/evropa/recko/ekonomika/zahranicni_obchod_zeme.html

u Španělska (o 52 %), Portugalska (o 44 %), dále pak u České republiky, Itálie, Kypru, Slovenska a Spojeného království, v těchto zemí vzrostl cca o 30 %. U 11 států čistý export na osobu poklesl, nejvíce u Finska (o 57 %), Belgie (o 40 %) a Estonska (o 37 %).

Graf 18: Podíl složek výdajové metody na celkovém HDP zemí EU v % za rok 2011

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní výpočet [28. 1. 2015]

V grafu 18 je zaznamenáno, kolika procenty se podílely položky výdajové metody na celkovém HDP jednotlivých zemí EU. Spotřeba domácností byla v roce 2011 u všech států Evropské unie opět s výjimkou Lucemburska největší položkou tvořící HDP, u většiny členských států to bylo cca 60 %, nejvíce se spotřeba domácností podílela na celkovém HDP v Řecku (74,6 %), Kypru (67,7 %) a Portugalsku (66 %). Nejméně pak u Švédska (48 %), Nizozemska (45,4 %) a Lucemburska (31,8 %).

Vládní výdaje se podílely na HDP jednotlivých zemí zhruba 20 %. Největší výdaje v procentech mělo Dánsko (28,4 %), Nizozemsko (27,9 %) a Švédsko (26,6 %). Nejmenší pak Lucembursko (16,7 %), Bulharsko (15,7 %) a Rumunsko (15,1 %).

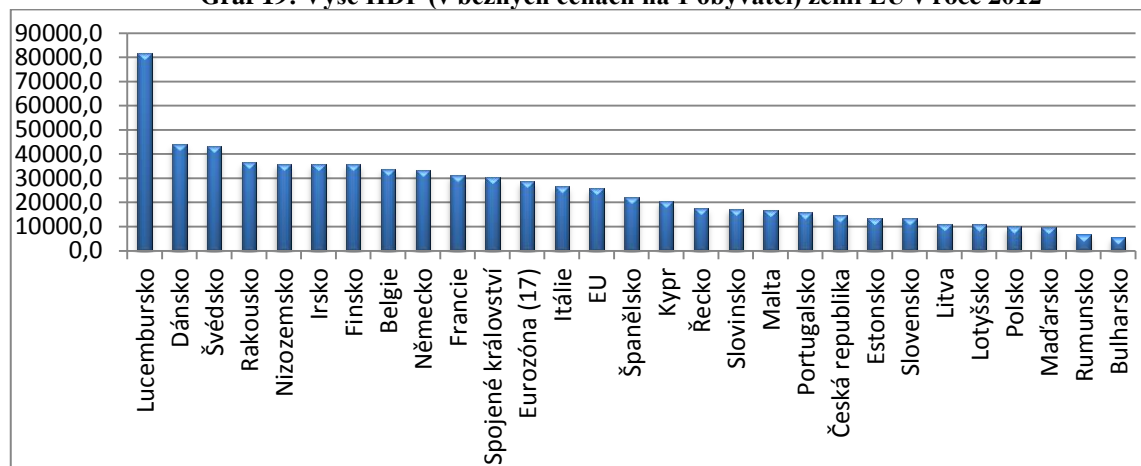
Hrubé investice se podobně jako vládní výdaje podílely na celkovém HDP cca 20 %. Největší byly v Rumunsku (26,1 %), České republice (24,1 %) a v Estonsku (23,5 %). Nejmenší hrubé investice v procentech mělo v roce 2011 Řecko (15,1 %), Spojené království (14,4 %) a Irsko (10,6 %).

Čistý export byl u opět většiny zemí Evropské unie nejmenší položkou podílející se na celkovém HDP. V roce 2011 mělo kladný čistý export 18 zemí, záporný pak 9 zemí EU. Největší jej mělo Lucembursko (33 %), což je jediná země, u které byl čistý export největší položkou podílející se na celkovém HDP, dále Irsko (22,9 %) a Nizozemsko (8,9 %). Nejmenší čistý export v procentech měl Kypr (-4,4 %), Rumunsko (-4,6 %) a Řecko (-7,1 %).

5.4 HDP v Evropské unii v roce 2012

V roce 2012 se hospodářství Evropské unie opět ocitlo ve slabší recesi. Pro růst si musí vlády dát do pořádku veřejné finance a také provést strukturální reformy, které podpoří hospodářský růst a tvorbu nových pracovních míst.³¹

Graf 19: Výše HDP (v běžných cenách na 1 obyvatel) zemí EU v roce 2012

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní výpočet, [28. 1. 2015]

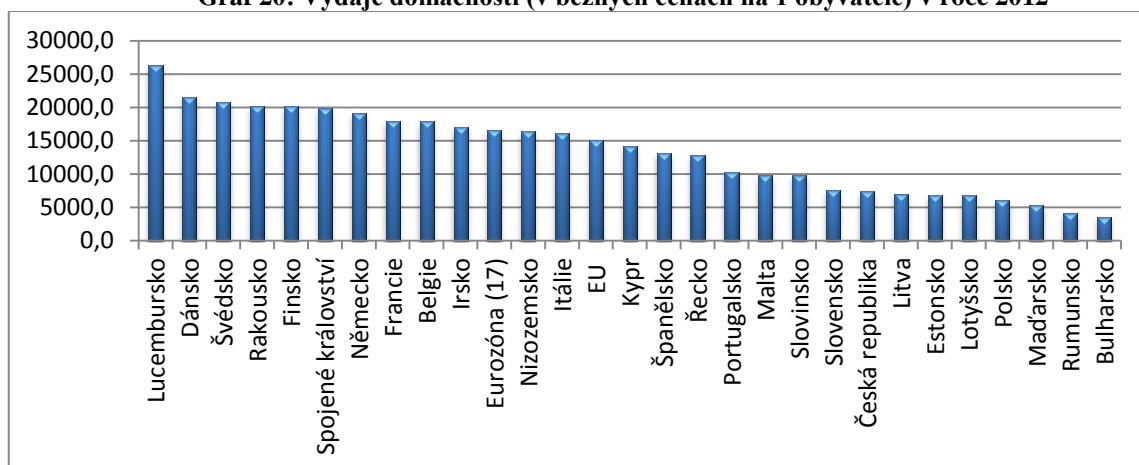
V grafu 19 můžeme vidět výše HDP za rok 2012 jednotlivých zemí EU. Největší HDP mělo Lucembursko (81 700 EUR/osoba).

Následovalo Dánsko (43 950 EUR/osoba) a Švédsko (téměř 43 000 ERU/osoba). Nejmenší HDP mělo Maďarsko (9 800 EUR/osoba), Rumunsko (6 500 EUR/osoba) a Bulharsko (5 500 EUR/osoba). V tomto roce se zvýšilo HDP na osobu u 18 členských států. Největší růst nastal u Lotyšska (o téměř 12 %), Estonska a Spojeného království (o 8 %). Pokleslo u 9 států, nejvíce v Řecku (o 7 %), dále pak v Portugalsku, Slovinsku a na Kypru (o 3%).

³¹ Evropská Komise. *Europa* [online]. [cit. 2015-02-19]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/news/economy/111123_cs.htm

Dále následuje rozbor složek výdajové metody za rok 2012.

Graf 20: Výdaje domácností (v běžných cenách na 1 obyvatele) v roce 2012

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní výpočet, [28. 1. 2015]

V grafu 20 můžeme vidět výši výdajů domácností. Tato položka výdajové metody v roce 2012 činila 58,4 % z HDP EU. Největší výdaje domácností mělo Lucembursko (26 200 EUR/osoba), kde jsou dominantním sektorem národního hospodářství služby, především finanční, po Londýnu je druhým největším evropským centrem privátního bankovníctví, disponuje rovněž rozvinutou sítí služeb pro podnikatele, jako jsou architektonické a inženýrské služby, pojištění, účetní a daňoví experti, reklamní agentury, informatici, konzultanti, realitní kanceláře.³² Následovalo Dánsko (21 500), kde jsou především služby na velmi vysoké úrovni. Mezi nejvýznamnější oblasti patří veřejná správa, vzdělávání a zdravotnictví, obchod a doprava, informatika a komunikace, finanční služby a pojišťovnictví.³³ Třetí největší vládní výdaje mělo Švédsko (20 800 EUR/osoba). Naopak nejmenší výdaje domácností byly v roce 2012 zaznamenány u Bulharska (3 600 EUR/osoba), Rumunska (4 200 EUR/osoba) a Maďarska (3 600 EUR/osoba).

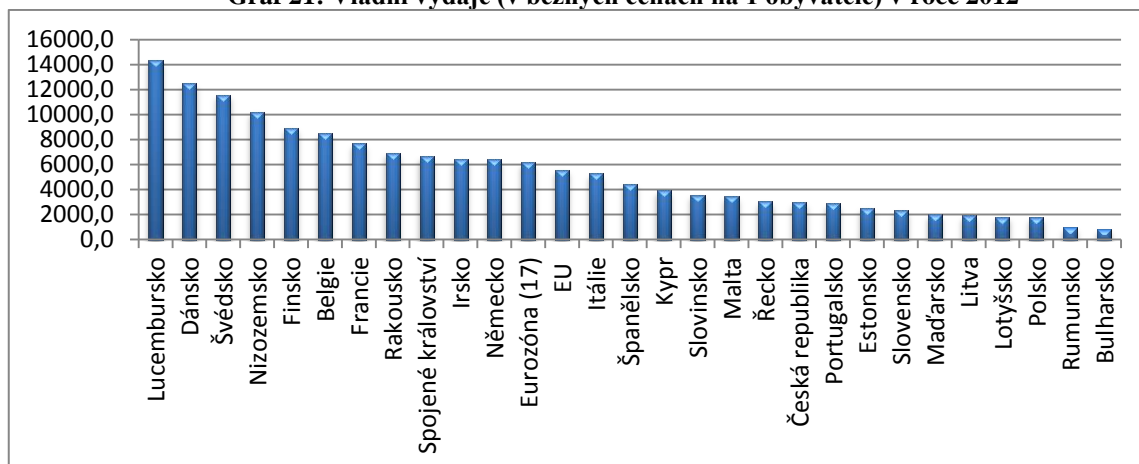
Výdaje vzrostly oproti předchozímu roku u 19 států, nejvíce v pobaltských státech, v Lotyšsku (o 12 %) v Litvě a v Estonsku o 9 %, taktéž i ve Spojeném království.

³² Ekonomická charakteristika země. *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky* [online]. [cit. 2015-02-18]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/evropa/lucembursko/ekonomika/ekonomicka_charakteristika_zeme.html

³³ Ekonomická charakteristika země. *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky* [online]. [cit. 2015-02-18]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/evropa/dansko/ekonomika/ekonomicka_charakteristika_zeme.html

Poklesly u 8 států, nejvíce u Řecka (o 8,5 %), Portugalska a Slovinska (o 3,5 %) a u České republiky a Kypru (o 2%).

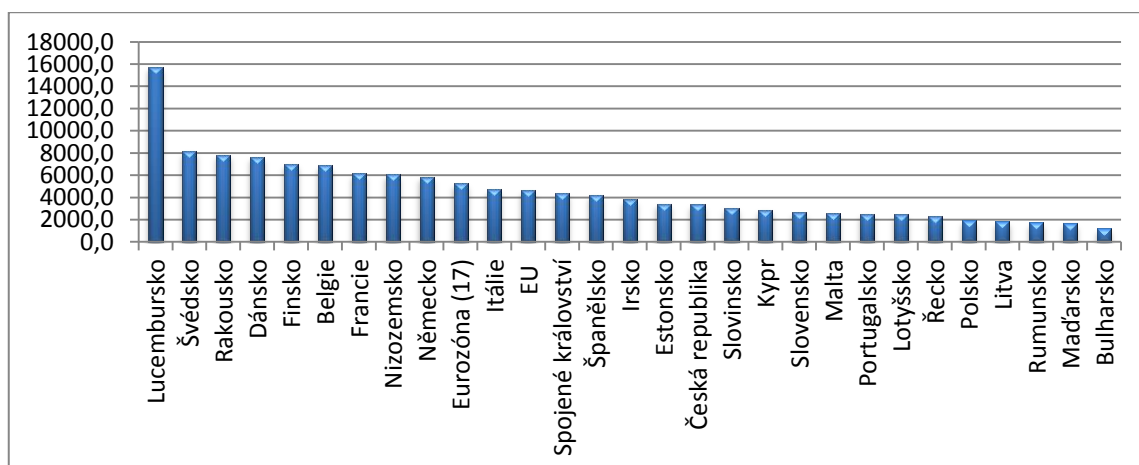
Graf 21: Vládní výdaje (v běžných cenách na 1 obyvatele) v roce 2012

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní výpočet, [28. 1. 2015]

V Grafu 21 jsou uvedeny vládní výdaje za rok 2012. V tomto roce činily 21,6 % z HDP EU. Největší vládní výdaje mělo Lucembursko (14 300 EUR/osoba), Dánsko (12 500 EUR/osoba) a Švédsko (11 500 EUR/osoba). Třemi státy, které měli nejmenší vládní výdaje, byly Polsko (1 763 EUR/osoba), Rumunsko (994 EUR/osoba) a Bulharsko (845 EUR/osoba). V roce 2012 vzrostly vládní výdaje u 18 států EU, nejvíce pak v Estonsku (o 8%), Spojeném království (o 7,3 %) a Švédsku (6,5 %). Naopak poklesly u 9 států, nejvíce u Portugalska (o 11,4 %), Kypru, Řecka a Španělska cca 7 %.

Graf 22: Hrubé investice (v běžných cenách na 1 obyvatele) v roce 2012

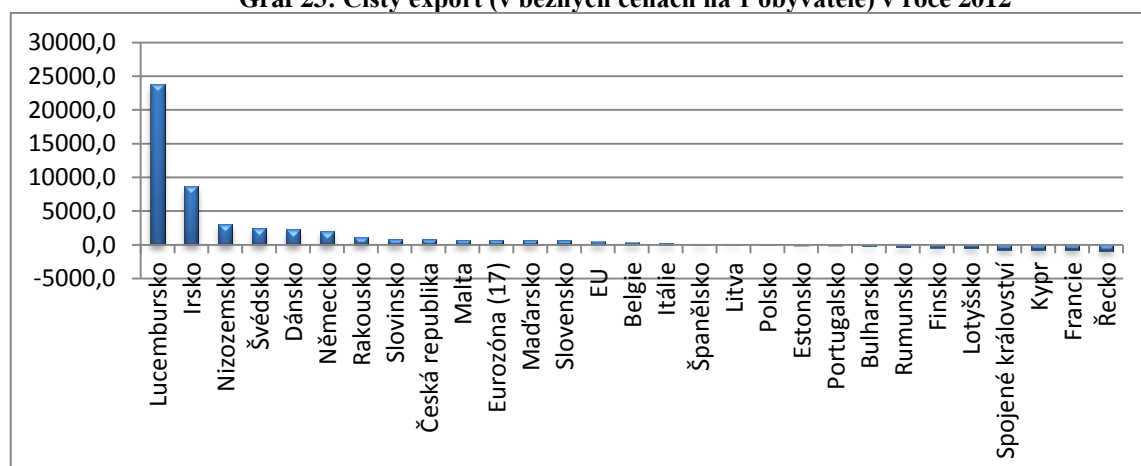

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní výpočet, [28. 1. 2015]

Graf 22 zobrazuje hrubé investice za rok 2012. V tomto roce činily 17,9 % z HDP EU. Největší investice byly v Lucembursku (15 800 EUR/osoba), Švédsku (8 100 EUR/osoba) a v Rakousku (7 800 EUR/osoba).

Tři země s nejmenšími hrubými investicemi byly v roce 2012 Rumunsko (1 700 EUR/osoba), Maďarsko (1 690 EUR/osoba) a Bulharsko (1 200 EUR/osoba). Hrubé investice v roce 2012 vzrostly u 14 států oproti předchozímu roku, nejvíce v Estonsku (o 20%) a v Lotyšsku (o 19,4 %). Poklesly u 13 států, nejvíce u Řecka a Kypru o 19 %, dále pak v Portugalsku (o 14%) a ve Španělsku (o 9%).

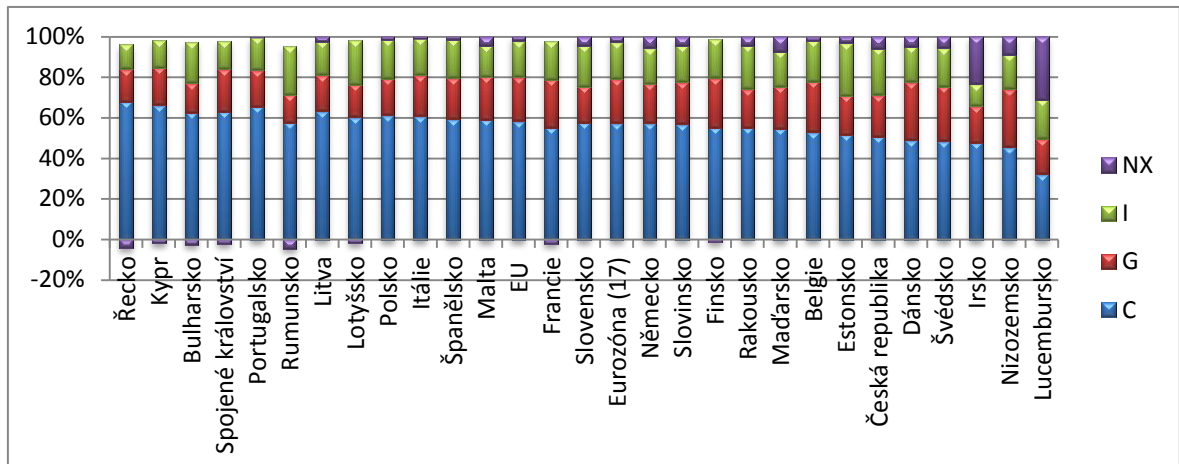
Graf 23: Čistý export (v běžných cenách na 1 obyvatele) v roce 2012

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní výpočet, [28. 1. 2015]

Čistý export v roce 2012 činil 2,1 % z HDP EU. Největší čistý export mělo Lucembursko (23 800 EUR/osoba), Irsko (8 600 EUR/osoba) a Nizozemsko (3 009 EUR/osoba). Nejmenší čistý export měl Kypr (-660 EUR/osoba), Francie (-690 EUR/osoba) a Řecko (-840 EUR/osoba). V roce 2012 mělo kladný export 17 členských států. Záporný export mělo 10 států. Nejvíce se čistý export na osobu zvýšil u Řecka (o 55%), Kypru (o 30 %) a Itálie (o 25 %) a naopak se nejvíce snížil u Spojeného království (o 52 %), Finska (o 44 %) a Estonska (o 35 %).

Graf 24: Podíl složek výdajové metody na celkovém HDP zemí EU v % za rok 2012

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní výpočet [28. 1. 2015]

V grafu 24 je znázorněné, kolika procenty se podílely položky výdajové metody na celkovém HDP jednotlivých zemí Evropské unie. Spotřeba domácností byla v roce 2012 u všech států nejvýznamnější položkou tvořící HDP, u většiny států tvořila 50 % - 60 % jejich HDP. Nejvíce se spotřeba domácností podílela na celkovém HDP u zemí: Řecko (73,6 %), Kypr (68,8 %) a Bulharsko (65,8 %), nejméně pak u zemí: Irsko (47,8 %), Nizozemsko (45,6 %) a Lucembursko (32,1 %).

Vládní výdaje se podílely na HDP jednotlivých zemí Evropské unie cca 20 %. Největší výdaje v procentech mělo Dánsko (29,8 %), Nizozemsko (28,5 %), stejně tak i Nizozemsko a Švédsko (26,9 %). Nejmenší pak Lotyšsko (16,6 %), Bulharsko (15,5 %) a Rumunsko (15,2 %).

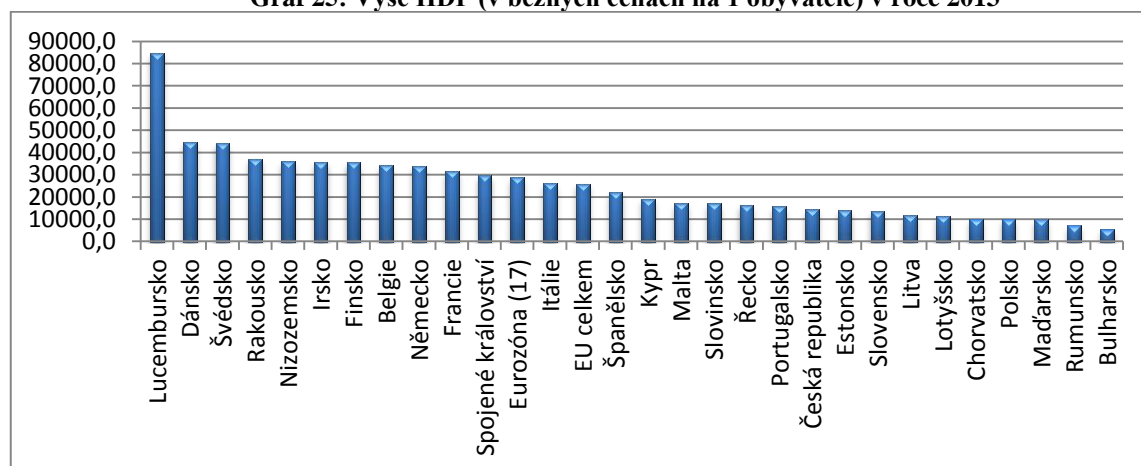
Hrubé investice se v roce 2012 pohybovaly okolo 20 %. Největší byly v Rumunsku (26,3 %), Estonsku (26,1 %) a v České republice (23,1 %). Nejmenší hrubé investice měl Kypr (13,9 %), Řecko (13,2 %) a Irsko (10,7 %).

Kladný čistý export mělo v roce 2012 devatenáct zemí Evropské unie, záporný pak 8 zemí. Největší jej mělo Lucembursko (31,1 %), Irsko (23,5 %) a Nizozemsko (8,9 %). Nejmenší pak Bulharsko (-2,7 %), Řecko (-4,3 %) a Rumunsko (-5,1 %).

5.5 HDP v Evropské unii v roce 2013

V roce 2013 se hospodářství EU začalo vzpamatovávat z vleklé recese. Hospodářská politika EU se soustředila na udržitelný růst a také na zaměstnanost a poskytla členským státům prostor, aby konsolidovaly své veřejné finance pomalejším tempem a podle stanovených podmínek v daných státech. K tomu, aby státy aktivizovaly zdroje růstu v Evropě je zapotřebí vyvinout větší úsilí k provedení strukturálních reforem.³⁴

Graf 25: Výše HDP (v běžných cenách na 1 obyvatele) v roce 2013

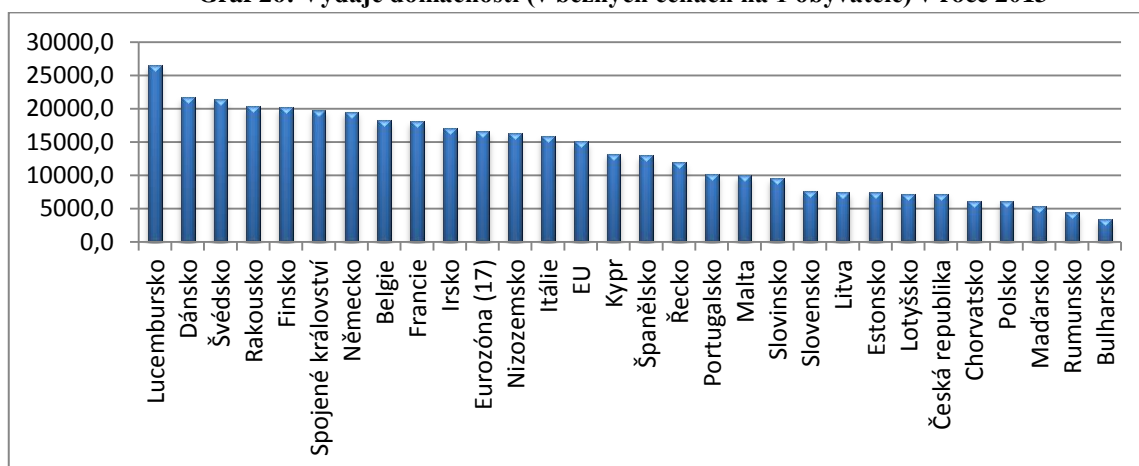
Zdroj: Český statistický úřad, vlastní výpočet, [28. 1. 2015]

V grafu 25 je zaznamenáno HDP za rok 2013 jednotlivých zemí EU. Největší HDP mělo Lucembursko (84 600 EUR/osoba), Dánsko (44 400 EUR/osoba) a Švédsko (téměř 44 040 ERU/osoba). Nejmenší HDP mělo Maďarsko (9 885 EUR/osoba), Rumunsko (7 100 EUR/osoba) a Bulharsko (5 500 EUR/osoba).

Následuje rozbor složek výdajové metody za rok 2013.

³⁴ EVROPSKÁ KOMISE. *Politiky Evropské unie: Hospodářská a měnová unie a euro* [online]. [cit. 2015-02-21]. Dostupné z: http://europa.eu/pol/pdf/flipbook/cs/economic_and_monetary_union_and_the_euro_cs.pdf

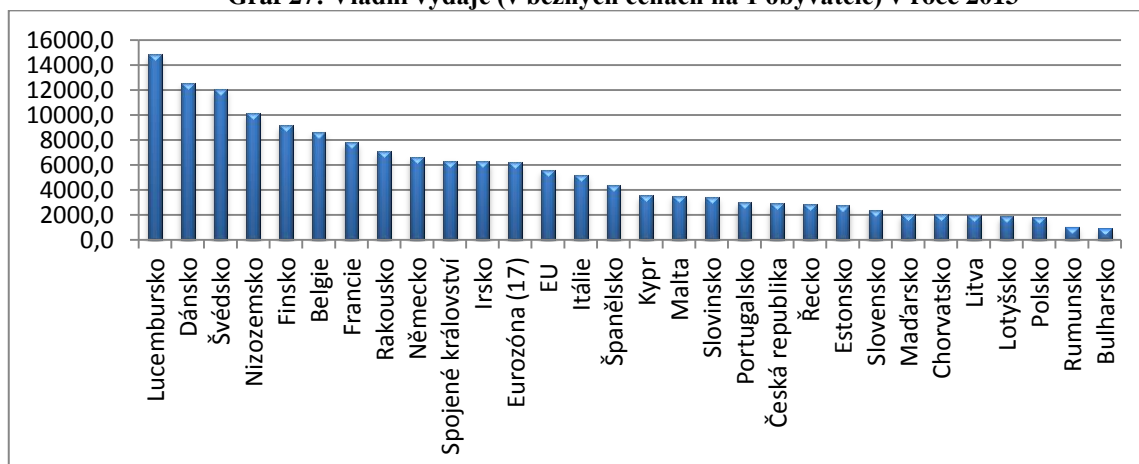
Graf 26: Výdaje domácností (v běžných cenách na 1 obyvatele) v roce 2013

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní výpočet, [28. 1. 2015]

V Grafu 26 můžeme vidět výši výdajů domácností, tato položka výdajové metody v roce 2013 činila 57,2 % z HDP EU. Největší výdaje domácností mělo Lucembursko (26 500 EUR/osoba), Dánsko (21 700 EUR/osoba) a Švédsko (21 350 EUR/osoba). Naopak nejmenší výdaje domácností byly v roce 2013 zaznamenány u Maďarska (5 300 EUR/osoba), Bulharska (3 400 EUR/osoba) a Rumunska (4 400 EUR/osoba). Výdaje vzrostly oproti předchozímu roku u 15 států, nejvíce u Estonska (o 8,5 %), Litvy (o 7%) a Lotyšska (o 6,5 %). Naopak výdaje domácností poklesly v roce 2013 u 12 států, nejvíce u Řecka a Kypru cca o 7%.

Graf 27: Vládní výdaje (v běžných cenách na 1 obyvatele) v roce 2013

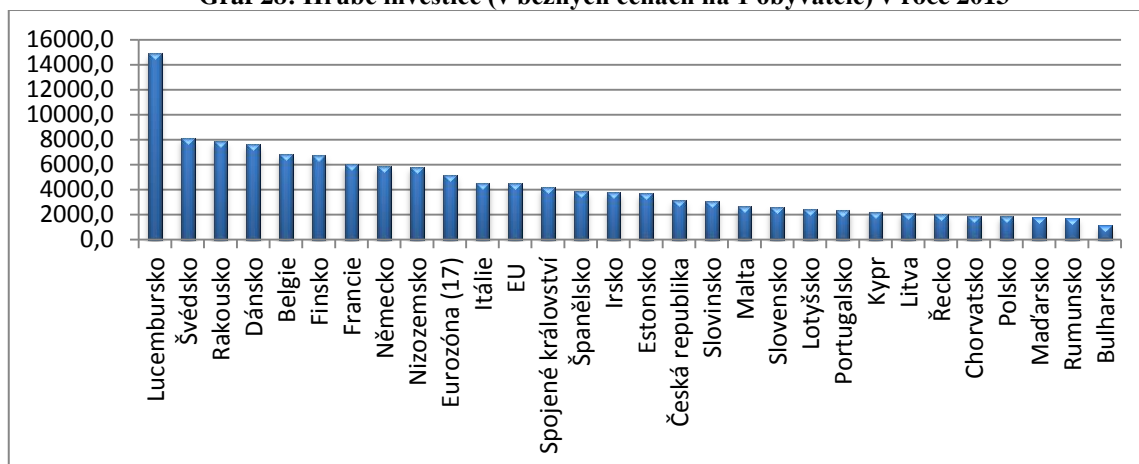

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní výpočet, [28. 1. 2015]

V Grafu 27 jsou uvedeny výše vládních výdajů za rok 2013. V tomto roce činily 21,6 % z HDP EU. Největší vládní výdaje mělo Lucembursko (14 800 EUR/osoba), Dánsko (12 500 EUR/osoba) a Švédsko (12 000 EUR/osoba).

Nejmenší potom Polsko (1 800 EUR/osoba), Rumunsko (1 058 EUR/osoba) a Bulharsko (900 EUR/osoba). Vládní výdaje vzrostly v roce 2013 u 19 zemí, nejvíce v Estonsku (o 9%), Švédsku (o 4,3 %) a v Lucembursku (o 3,6 %). Poklesly u 9 zemí, nejvíce u Kypru (o 10 %), Řecka (o 7 %) a Spojeného království (o 5 %).

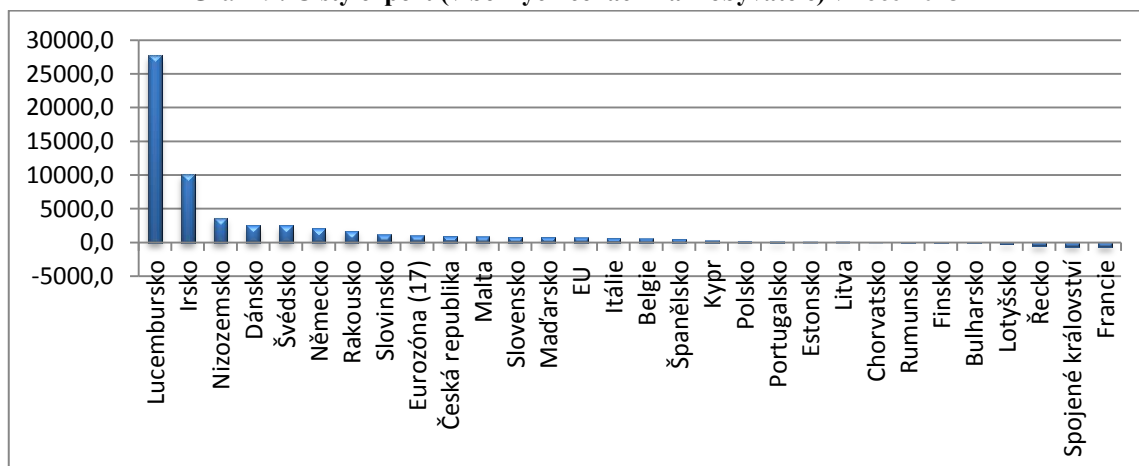
Graf 28: Hrubé investice (v běžných cenách na 1 obyvatele) v roce 2013

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní výpočet, [28. 1. 2015]

Graf 28 zobrazuje hrubé investice za rok 2013. V tomto roce činily 17,3 % z HDP EU. Největší investice byly v Lucembursku (14 900 EUR/osoba), Švédsku (8 100 EUR/osoba) a v Rakousku (7 800 EUR/osoba). Tři země s nejmenšími hrubými investicemi byly v roce 2013 Rumunsko (1 700 EUR/osoba), Maďarsko (1 800 EUR/osoba) a Bulharsko (1 100 EUR/osoba). Oproti předchozímu roku vzrostly hrubé investice jen u 6 států: Estonsko, Litva, Rakousko, Slovinsko, Maďarsko a Malta. Největší pokles zaznamenal Kypr (o 22,7 %), Řecko (o 12,7 %) a Španělsko (o 10 %).

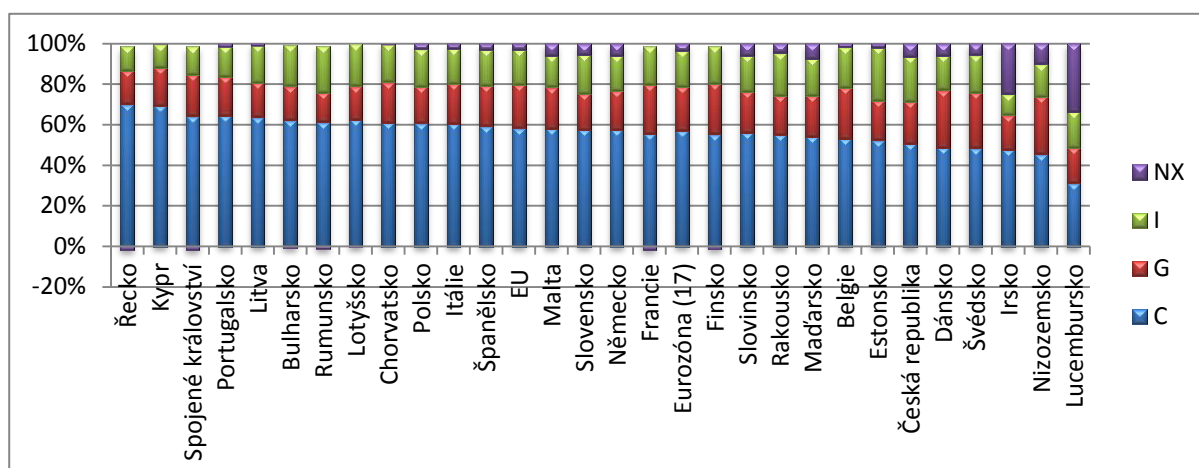
Graf 29: Čistý export (v běžných cenách na 1 obyvatele) v roce 2013

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní výpočet, [28. 1. 2015]

Čistý export v roce 2013 činil 3,9 % z HDP EU. V roce 2013 mělo kladný export 19 členských států. Záporný čistý export mělo 8 států. Největší čistý export mělo Lucembursko (27 700 EUR/osoba). Následovalo Irsko (10 100 EUR/osoba) a Nizozemsko (3 647 EUR/osoba). Nejmenší čistý export mělo Řecko (-430 EUR/osoba), Spojené království (-500 EUR/osoba) a Francie (-620 EUR/osoba). V roce 2013 čistý export vzrostl u všech států EU, nejvíce u Kypru, Rakouska a Řecka cca o 47 %.

Graf 30: Podíl složek výdajové metody na celkovém HDP zemí EU v % za rok 2013

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní výpočet [28. 1. 2015]

V grafu 30 je vyjádřeno, kolika procenty se podílely položky výdajové metody na celkovém HDP jednotlivých zemí EU. Spotřeba domácností se v roce 2013 pohybovala mezi 50 - 70 %, nejvíce se spotřeba domácností podílela na celkovém HDP u Řecka (72,4%), Kypru (69,4 %) a Spojeného království (66,4 %). Nejméně pak u Irska (47,8 %), Nizozemska (45,4 %), a Lucemburska (31,3 %).

Vládní výdaje jednotlivých zemí EU tvořily přibližně 20 % HDP. Největší výdaje v procentech mělo Nizozemsko (28,3 %), Dánsko (28,2 %), a Švédsko (27,4 %). Nejmenší pak Irsko (16,9 %), Lotyšsko (16,5 %) a Rumunsko (14,9 %).

Hrubé investice se u většiny zemí EU podílely na celkovém HDP 17 – 19 %. Největší byly v Estonsku (26,1 %), Rumunsku (23,6 %) a v České republice (22,1 %). Nejmenší hrubé investice v procentech mělo v roce 2013 Řecko (12,1 %), Kypr (11,6 %) a Irsko (10,5 %).

V roce 2013 mělo kladný čistý export 21 zemí, záporný pak 7 zemí Evropské unie. Největší jej mělo opět Lucembursko (33,6 %), kde čistý export tvořil největší položku podílející se na tvorbě HDP, dále Irsko (24,8 %) a Nizozemsko (10,2 %). Nejmenší čistý export v procentech měla Francie (-1,6 %), Spojené království (-1,7 %) a Řecko také (-1,7 %).

5.6 Rozdělení zemí Evropské unie podle výše hrubého domácího produktu

HDP na obyvatele (v běžných cenách)	Země (rok 2009)	Země (rok 2010)	Země (rok 2011)	Země (rok 2012)	Země (rok 2013)
40 000 EUR a více	Dánsko, Lucembursko	Dánsko, Lucembursko	Dánsko, Lucembursko, Švédsko	Dánsko, Lucembursko, Švédsko	Dánsko, Lucembursko, Švédsko
30 000 - 39 999 EUR	Švédsko, Belgie, Finsko, Rakousko, Nizozemsko a Irsko	Švédsko, Belgie, Finsko, Rakousko, Nizozemsko a Irsko, Německo	Belgie, Finsko, Rakousko, Nizozemsko a Irsko, Německo, Francie	Belgie, Finsko, Rakousko, Nizozemsko, Irsko, Německo, Spojené království	Belgie, Finsko, Rakousko, Nizozemsko a Irsko, Německo, Francie
20 000 - 29 999 EUR	Řecko, Kypr, Španělsko, Spojené království, Itálie, Německo, Francie	Kypr, Španělsko, Spojené království, Itálie, Francie	Kypr, Španělsko, Spojené království, Itálie	Kypr, Španělsko, Itálie	Španělsko, Spojené království, Itálie
10 000 - 19 999 EUR	Estonsko, Slovensko, Česká republika, Malta, Portugalsko, Slovinsko	Estonsko, Slovensko, Česká republika, Malta, Portugalsko, Slovinsko, Řecko	Estonsko, Slovensko, Česká republika, Malta, Portugalsko, Slovinsko, Řecko, Litva	Estonsko, Slovensko, Česká republika, Malta, Portugalsko, Slovinsko, Řecko, Litva, Lotyšsko	Estonsko, Slovensko, Česká republika, Malta, Portugalsko, Slovinsko, Řecko, Litva, Lotyšsko, Kypr, Chorvatsko, Polsko
5 000 - 9 999 EUR	Maďarsko, Lotyšsko, Litva, Polsko, Rumunsko	Maďarsko, Lotyšsko, Litva, Polsko, Rumunsko	Maďarsko, Lotyšsko, Polsko, Rumunsko, Bulharsko	Maďarsko, Polsko, Rumunsko, Bulharsko	Maďarsko, Rumunsko, Bulharsko
méně než 5 000 EUR	Bulharsko	Bulharsko			

Tabulka 6 – Rozdělení zemí EU dle výše HDP/obyvatel v letech 2009 -2013, Zdroj: Vlastní zpracování.

V tabulce 6 jsou do šesti skupin rozděleny země Evropské unie podle výše jejich HDP/obyvatel za roky 2009 -2013.

V první skupině jsou zaznamenány země, jejichž HDP na obyvatele bylo menší než 5 000 EUR. Do této skupiny patřilo pouze Bulharsko a to v letech 2009-2010.

V druhé skupině jsou pak zařazeny země, u kterých se HDP na obyvatele pohybovalo v rozmezí 5 000 - 9 999 EUR. Do této skupiny patřily v roce 2009 a 2010 Maďarsko, Lotyšsko, Litva, Polsko, Rumunsko. V roce 2011 Maďarsko, Lotyšsko, Polsko, Rumunsko, Bulharsko. Litva se v tomto roce zařadila do vyšší skupiny (10 000 – 19 999 EUR). V roce 2012 do této skupiny patřily stejné země jako v předcházejícím roce, výjimka nastala jen u Lotyšska, které se stejně jako Litva, v roce 2011 zařadila do vyšší skupiny. V roce 2013 zůstaly v této skupině jen tři státy a to Maďarsko, Rumunsko, Bulharsko.

Do třetí skupiny patří státy, jejichž HDP se pohybuje mezi 10 000 – 19 999 EUR na osobu. V roce 2009 patřily do této skupiny státy: Estonsko, Slovensko, Česká republika, Malta, Portugalsko, Slovinsko. V roce 2010 to byly tytéž státy a zařadilo se do této skupiny i Řecko, u kterého HDP na obyvatele pokleslo. V roce 2011 se do této skupiny řadí stejné státy jako v roce 2010, ale přidala se k nim Litva, u které se HDP na obyvatele zvýšilo. V roce 2012 tvořily tuto skupinu stejné státy, ke kterým se připojilo Lotyšsko, které si oproti předcházejícímu roku polepšilo. A v roce 2013 se k těmto státům přidalo Chorvatsko, které nově vstoupilo do EU, Polsko, které si oproti předchozímu roku polepšilo a Kypr, kterému se HDP na obyvatele oproti roku 2012 snížilo.

Ve čtvrté skupině jsou zaznamenány státy, jejichž HDP na obyvatele je 20 000 – 29 999 EUR. V roce 2009 tu to skupiny tvořily tyto státy: Řecko, Kypr, Španělsko, Spojené království, Itálie, Německo, Francie. V roce 2010 tuto skupinu opustilo Německo, které se dostalo do vyšší skupiny (30 000 – 39 999 EUR) a také Řecko, u kterého naopak HDP na obyvatele pokleslo a zařadilo se tak do nižší skupiny. V roce 2011 patřily do této skupiny stejné státy jako v předcházejícím roce, pouze Francie se dostala do vyšší skupiny. V roce 2012 tuto skupinu opustilo Spojené království, u kterého se HDP na obyvatele zvýšilo, tudíž se zařadilo do skupiny 30 000 – 39 999 EUR. V roce 2013 opustila tuto skupinu další země a to Kypr, u něhož se HDP na osobu snížilo a dostal se tak do třetí skupiny.

Do páté skupiny se řadí země, jejichž HDP/ obyvatel je v rozmezí 30 000 – 39 999 EUR. V roce 2009 sem patřily státy: Švédsko, Belgie, Finsko, Rakousko, Nizozemsko a Irsko. V roce 2010 tytéž státy a dostalo se sem Německo, u kterého se HDP oproti předchozímu roku zvýšilo. V roce 2011 tuto skupinu opustilo Švédsko, u kterého se HDP zvýšilo, a naopak se do ní připojila Francie, u které se HDP zvýšilo. V roce 2012 byla tato skupina tvořena stejnými státy jako v roce 2011, pouze se k ní připojilo Spojené království. V roce 2013 patřily do této skupiny tytéž země jako v předchozím roce, jen Spojené království se zařadilo zpět do čtvrté skupiny.

Do poslední, šesté skupiny patří země, jejichž HDP na obyvatele je 40 000 EUR a více. Do této skupiny patřily ve všech pěti letech jen dva státy a to Dánsko a Lucembursko a od roku 2011 se k nim připojilo Švédsko, které se v této skupině udrželo i v letech 2012 a 2013.

Závěr

Cílem mé bakalářské práce bylo zpracovat analýzu vývoje HDP zemí Evropské unie v letech 2009 – 2013. V roce 2009 se na velikosti HDP projevila dluhová krize eurozóny. Vládní výdaje klesly ze strachu ze zvyšujícího se zadlužování států a zavádění tzv. úsporných balíčků. Jedním z impulsů byla krize Řecka a postupem času vyšly najevo problémy dalších států – Španělska, Portugalska, Kypru atd. Tato situace měla vliv i na hrubé investice. Firmy téměř neinvestovali z důvodu nejistoty a ztráty důvěry. Lidé přicházeli o svá pracovní místa, což mělo vliv na spotřební výdaje, které sice tvoří nejvýznamnější část HDP, ale v porovnání s ostatními lety byly mnohem nižší. Celkově rok 2009 byl rokem nejistoty a očekávání a to ve většině států EU. S problémy se potýká Řecko, Irsko, Velká Británie a později i další státy jako například Kypr či Itálie.

Postupem času pocit nejistoty opadá. Evropská Unie zavádí opatření na záchranu států, které nejsou schopné včas splácet své závazky. EU vytvořila v roce 2012 evropský stabilizační mechanismus – záchranný fond určený k finanční pomoci státům eurozóny, který funguje na principu příspěvků členských států.

Ekonomika Evropské Unie se však za posledních 5 let výrazně nezměnila a stále doznívají důsledky krize. Nicméně analytici a makroekonomové předpokládají oživení ekonomiky v roce 2014, zejména ve vyspělých zemích, které by se měly vrátit k ekonomickému růstu.

Při porovnání HDP na obyvatele je vidět, že nejlépe je na tom Dánsko, Lucembursko a Švédsko, kteří se (mimo Švédska) vyznačují vysokým HDP na obyvatele ze všech zemí EU v posledních 5 letech. V průběhu let je možné sledovat například propad Kypru a Řecka, kteří se potýkají s krizí a nejsou schopni splácet své závazky.

Česká republika je na tom podobně jako středoevropské státy, se kterými zhruba před 10 lety vstupovala do Evropské Unie, vyloučíme-li Maďarsko, Polsko, Rumunsko, Bulharsko, kteří patří mezi státy s nejnižším HDP na obyvatele. Česká republika se v průběhu 5 let, kdy se potýkáme s krizí, drží z hlediska HDP na obyvatele na stále stejné úrovni. To však neznamená, že ji krize neovlivnila.

Ekonomika ČR je závislá na okolních státech, zejména na Německu a i zde musely proběhnout určitá úsporná opatření.

Anotace

Příjmení a jméno autora:	Aneta Kolářová
Instituce:	Moravská vysoká škola Olomouc
Název práce v českém jazyce:	Srovnání vývoje hrubého domácího produktu v zemích Evropské unie
Název práce v anglickém jazyce:	Comparison of Gross Domestic Product in the European Union
Vedoucí práce:	Ing. Jolana Skaličková
Počet stran:	66
Počet příloh:	1
Rok obhajoby:	2015
Klíčová slova v českém jazyce:	hrubý domácí produkt, výdajová metoda, Evropská unie
Klíčová slova v anglickém jazyce:	gross domestic product, expenditure method, the European Union

Cílem mé bakalářské práce je zobrazit vývoj hrubého domácího produktu zemí Evropské unie v letech 2009-2013 a analyzovat jednotlivé složky HDP, které se významně podílí na jeho výši a změnách. V teoretické části se zabývám ekonomickým cyklem, růstem, makroekonomickými agregáty, definicí HDP a metodami jejího výpočtu. Praktická část vychází z části teoretické, kdy za pomoci zvolené výdajové metody analyzuji vývoj HDP v jednotlivých členských zemích Evropské Unie a uvádím významné složky ekonomiky, které se na tvorbě HDP podílí.

The aim of my thesis is to analyze and describe the evolution of GDP in European Union in the period 2009 – 2013 and analyze individual components of GDP, which contribute significantly to its amount and changes. The theoretical part deals with the terms like Economic Cycle, Economic Growth, Macroeconomic Aggregates, GDP definitions and methods of measures. The practical part is based on the theoretical part. It is used expenditure approach to calculate GDP of the Member States of the European Union and mention the important components of the economy, which contributes to GDP.

Seznam použitých zdrojů

Knižní publikace

- BRČÁK, Josef a Bohuslav SEKERKA. *Makroekonomie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010, 292 s. ISBN 9788073802455.
- FUCHS, Kamil a Pavel TULEJA. *Základy ekonomie*. 2. upr. vyd. Praha: Ekopress, 2005, 347 s. ISBN 8086119947.
- GROLIGOVÁ, Ivana. *Makroekonomie*. Vyd. 2. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 130 s. ISBN 80-214-3210-1.
- HELÍSEK, Mojmír. *Makroekonomie: základní kurs*. 2. přeprac. vyd. (dotisk). Slaný: Melandrium, 2002, x, 326 s. ISBN 808617526x.
- HOLMAN, Robert. *Ekonomie*. 5. vyd. Praha: C. H. Beck, 2011, xxii, 696 s. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 9788074000065.
- JÍLKOVÁ, Eva. *Makroekonomie*. Olomouc: Moravská vysoká škola Olomouc, 2012. ISBN 9788074550393.
- JUREČKA, Václav. *Makroekonomie*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2013, 342 s. Expert (Grada). ISBN 9788024743868.
- KLOUDKOVÁ, Jitka. *Makroekonomie: základní kurz*. 3.vyd. Bratislava: EUROKÓDEX, 2009, 200 s. ISBN 978-80-89447-10-7
- MILAN PALÁT, Jan Klíma. *Základy makroekonomie*. Vyd. 1. Brno: Vysoká škola Karla Engliš, 2013. ISBN 9788086710648.
- PAUL A. SAMUELSON, Paul A. William D. *Ekonomie: 19. vydání*. Vyd. 1. Praha: NS Svoboda, 2013. ISBN 9788020506290.
- RUSMICOVÁ, Lada a Jindřich SOUKUP. *Makroekonomie: základní kurs*. 5. vyd. Praha: Melandrium, 2002, 166 s. ISBN 8086175243.

Internetové zdroje

- Celní správa České republiky [online] Dostupné z: <http://www.celnisprava.cz/>
- Český statistický úřad [online] Dostupné z: <http://www.czso.cz/>
- Evropa [online] Dostupné z: <http://europa.eu/>

EVROPSKÁ KOMISE. *Politiky Evropské unie: Hospodářská a měnová unie a euro* [online]. ISBN 978-92-79-41629-3. Dostupné z:

http://europa.eu/pol/pdf/flipbook/cs/economic_and_monetary_union_and_the_euro_cs.pdf

Google [online] Dostupné z: <https://www.google.cz/>

Ministerstvo zahraničních věcí České republiky [online] Dostupné z:

<http://www.mzv.cz/jnp/cz/index.html>

Zavedení eura v České republice [online] Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/>

Seznam zkratek

HDP – hrubý domácí produkt

C – spotřeba domácností

I – hrubé investice

G – vládní výdaje

NX – čistý export

NI – národní důchod

EU – Evropská unie

ICD – implicitní cenový deflátor

Seznam tabulek, grafů a obrázků

Tabulky:

Tabulka 1 - Výpočet ICD.....	11
Tabulka 2 – Výpočet HDP výdajovou metodou.....	12
Tabulka 3 – Výpočet HDP důchodovou (příjmovou metodou) metodou.....	14
Tabulka 4 – Výpočet HDP produkční metodou.....	16
Tabulka 5 – Výpočet ekonomického růstu a výpočet koeficientu růstu.....	20
Tabulka 6 – Rozdělení zemí EU dle výše HDP/obyvatel v letech 2009 - 2013.....	53

Obrázky:

Obrázek 1 – Ekonomický cyklus.....	22
------------------------------------	----

Grafy:

Graf 1: Výše HDP (v běžných cenách na 1 obyvatele) zemí EU v roce 2009.....	29
Graf 2: Výdaje domácností (v běžných cenách na 1 obyvatele) zemí EU v roce 2009..	29
Graf 3: Vládní výdaje (v běžných cenách na 1 obyvatele) zemí EU v roce 2009.....	30
Graf 4: Hrubé investice (v běžných cenách na 1 obyvatele) zemí EU v roce 2009.....	31
Graf 5: Čistý export (v běžných cenách na 1 obyvatele) zemí EU v roce 2009.....	31
Graf 6: Podíl složek výdajové metody na celkovém HDP zemí EU v % za rok 2009 ...	32
Graf 7: Výše HDP (v běžných cenách na 1 obyvatele) zemí EU v roce 2010.....	33
Graf 8: Výdaje domácností (v běžných cenách na 1 obyvatele) zemí EU v roce 2010..	34
Graf 9: Vládní výdaje (v běžných cenách na 1 obyvatele) zemí EU v roce 2010.....	35
Graf 10: Hrubé investice (v běžných cenách na 1 obyvatele) v roce 2010.....	35
Graf 11: Čistý export (v běžných cenách na 1 obyvatele) v roce 2010.....	36
Graf 12: Podíl složek výdajové metody na celkovém HDP zemí EU v % za rok 2010	37
Graf 13: Výše HDP (v běžných cenách na 1 obyvatele) zemí EU v roce 2011.....	38
Graf 14: Výdaje domácností (v běžných cenách na 1 obyvatele) v roce 2011.....	39
Graf 15: Vládní výdaje (v běžných cenách na 1 obyvatele) za rok 2011.....	39
Graf 16: Hrubé investice (v běžných cenách na 1 obyvatele) v roce 2011.....	40
Graf 17: Čistý export (v běžných cenách na 1 obyvatele) v roce 2011.....	41
Graf 18: Podíl složek výdajové metody na celkovém HDP zemí EU v % za rok 2011.	42

Graf 19: Výše HDP (v běžných cenách na 1 obyvatel) zemí EU v roce 2012	43
Graf 20: Výdaje domácností (v běžných cenách na 1 obyvatele) v roce 2012.....	44
Graf 21: Vládní výdaje (v běžných cenách na 1 obyvatele) v roce 2012	45
Graf 22: Hrubé investice (v běžných cenách na 1 obyvatele) v roce 2012.....	45
Graf 23: Čistý export (v běžných cenách na 1 obyvatele) v roce 2012	46
Graf 24: Podíl složek výdajové metody na celkovém HDP zemí EU v % za rok 2012 .	47
Graf 25: Výše HDP (v běžných cenách na 1 obyvatele) v roce 2013	48
Graf 26: Výdaje domácností (v běžných cenách na 1 obyvatele) v roce 2013.....	49
Graf 27: Vládní výdaje (v běžných cenách na 1 obyvatele) v roce 2013	49
Graf 28: Hrubé investice (v běžných cenách na 1 obyvatele) v roce 2013.....	50
Graf 29: Čistý export (v běžných cenách na 1 obyvatele) v roce 2013	50
Graf 30: Podíl složek výdajové metody na celkovém HDP zemí EU v % za rok 2013 .	51

Přílohy

Příloha č. 1 – Státy EU a základní informace o nich

vlajka	stát	Vstup do EU	Rozloha (km ²)	Počet obyvatel (v mil.)	Člen eurozóny
	Belgie	1952	30 528	10,7	Ano
	Bulharsko	2007	111 910	7,6	Ne
	Česká republika	2004	78 866	10,5	Ne
	Dánsko	1973	43 094	5,5	Ne
	Estonsko	2004	45 000	1,3	Ano
	Finsko	1995	338 000	5,3	Ano
	Francie	1952	550 000	64,3	Ano
	Chorvatsko	2013	56 594	4,4	Ne
	Irsko	1973	70 000	4,5	Ano
	Itálie	1952	301 263	60	Ano
	Kypr	2004	9 250	0,8	Ano
	Litva	2004	65 000	3,3	Ano
	Lotyšsko	2004	65 000	2,3	Ano
	Lucembursko	1952	2 586	0,5	Ano
	Maďarsko	2004	93 000	10	Ne
	Malta	2004	316	0,4	Ano
	Německo	1952	356 854	82	Ano
	Nizozemsko	1952	41 526	16,4	Ano
	Polsko	2004	312 679	38,1	Ne
	Portugalsko	1986	92 072	10,6	Ano
	Rakousko	1995	83 870	8,3	Ano

	Rumunsko	2007	237 500	21,5	Ne
	Řecko	1981	131 957	11,2	Ano
	Slovensko	2004	48 845	5,4	Ano
	Slovinsko	2004	20 273	2	Ano
	Spojené království	1973	244 820	61,7	Ne
	Španělsko	1986	504 782	45,8	Ano
	Švédsko	1995	449 964	9,2	Ne
	EU celkem		3 193 998	503,6	

Zdroj: vlastní zpracování, zdroj informací: <http://europa.eu/about-eu/countries/indexcs.htm>